

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Helyben házhoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.
Egyes szám ára 2 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Szabadka, IV., Háközi-utca 20. sz. Telefonszám 100.
Kéziratok nem adódnak vissza.
Hirdetések árszabály szerint.

A nemzetek evangéliumi boldogsága.

Azt mondják, hogy nem volt még nemzet, mely megérte volna az evangéliumi boldogságot. Hazugság. Így mondhatnánk: nem volt még nemzet, melyet, mikor az evangéliumi boldogság megértésének magaslatára ért, ne kényszerítették volna a visszafejlődés lejtőjére azok, akik a nemzetek boldogságában egyéni boldogulásukat megérteni nem bírták, vagy nem akarták. Volt és van nemzet, mely megérti az evangéliumi boldogságot; de vannak a nemzeteknek antikrisztusai, akik álprófétáskodásaikkal a boldog nemzet elöl eltakarják a megértett evangéliumi igazságokat, s a kételyt, a hitetlenkedést támasztva fel a néplelekben, a pusztulás felé üzik, s az abban való véres vergődését hívják aztán föl tanuul az evangéliumi igazságok és a nemzetek erkölcsi rendeltetése ellen.

Nem látott-e a történelem nemzeteket ujongani az evangéliumi boldogságban? Az evangélium igazságainak ereje nem emelt-e nemzeteket a szédítő dicsőségek magaslatára? Az evangélium igazságaiban nem élt-e nép, a történelem tanúsága szerint,

egyszerű, megirigyelt boldogságban? De élt; élt a magyar is! Csakhogy e boldogságból letaszították azokat, akik a nemzetek létének végzettségét hirdetve, a nemzeteket megfosztották a nemzeti ideáloktól, az erkölcsi rendeltetés tudatát kiölték belőle, hogy merően az anyagi boldogulás rothasztó gondolatával, az anyagi boldogulás utáni ernyesztő epekedéssel töltsék meg a néplelket.

Mikor a nemzetek az evangéliumi boldogság magaslatára értek, akadtak mindig kísértő sátánok, akik az egyetemes boldogság tengeréből kiemelték az egyéni nyomoruság, az egyéni megelégedetlenség szörnyeit, hogy gyűlöletet, visszavonást, haragot, kétségbeesést keltve, elhitessék a nemzetekkel, miszerint egyetlen céljuk az anyagiakban való tobzódás, amit a modern kísértők az egyedül boldogító közgazdasági fejlődésnek, tökéletesedésének neveztek el.

Es sajnos, a nemzetek lelke, millió lelkeknek ezen konglomerátuma csak úgy megtéveszthető, mint az egyén. A nemzet is elhitte a kísértők által eléje tárt nyomor és a jólét közötti ellentét megpillantására, hogy hivatása nem a nyomor és a jólét

összhangbáhozása egy nemzeti erkölcsi eszmé szolgálatában, hanem a nyomor és a jólét anyagi egyenlősítése az egyén anyagi boldogulásának érdekében. Elhitették vele, hogy az evangéliumi boldogság chimera, vagy legalább is a nemzetek elmúlásának törvényében rejlő fájdalmas igazság elburkolása azok érdekében, akik a népeket vezetik.

De nemcsak ennyit hitt el a nemzet, hanem elhitte még azt is, akár csak az egyén, hogy a rut rothadás a természet maga, s hogy a rothadástól nincs föltámadás, hogy az élet gyönyöre a rothadásig vezet. Es a nemzetek is tobzódnak, akárcsak az egyén. Az anyagi gyönyörökben felejtik a rothadás rémét. Es akik a rothadás réme felé üzik ostoba, egyoldalú tanaikkal a nemzeteket, gyönyörködve szemlélik az áldozatokat rohannak velük együtt a pusztulásba. Vagy ha akad közöttük jobbjelzelmű is, az még a közgazdasági és anyagi jólétet a nemzeteknek, a testi jólétet az egyéneknek szeretné biztosítani, mert bizonyos végzettszerű természetes törvényt lát, a fajok fentartásának törvényét az átalakulások sorozatán fvéig az érthetetlen, butító megsemmisülé-

Dundus.

A Dundus unokahugom nagy ember. No, nem éppen a természetére értem, hanem a hírére, mert híres gyerek ő ott az egyszerű, jámbor nép között, akikhez le-leszoktam rándulni az ünnepekre. Ismeri ott mindenki emberfia, mint a rossz pénzt. Vagy még annál is jobban.

A múlt év husvétjában újságokat olvastam a Dundusék udvarán. Dundus előttem játszadozott egy piros-pozsgás kisgyerekekkel, aki meztelű ugyan, de olyan gangosan lépegetett, mint valami berzenkedő pulykakakas. Máskülönben a falu bírójának volt a fia. Egy darabig csak megvoltak békeségben, hanem aztán a kis paraszt rakkoncátlankodni kezdett.

Dundus ugyanis egy vékony szál fonálon húzta maga után tulipiros kerekű, ezüstös kocsiját, amelyben egy deli tartású, aranyzsinóros huszártiszt kevélykedett, az a kis paraszt meg éppen ezt az aranyosruhájú huszárt szerette volna hatalmába keríteni. Kileste az alkalmas pillanatot, s mikor Dundus épp hátat fordított a kocsijának, kikapta belőle a huszárt és elakart inálni.

Amde Dundus észrevette. Haragtól szikrázó szemekkel ugrott eléje s reá kiáltott:

— Hagyod ott a huszáromat?
Hanem az oda se bajszolt, rá se hederített. Sarkon fordult és az ellentétes irányba akart szaladni. Dundus még egyszer megfenyegette:

— Teszed le te kölönc?

S mikor a kölönc arra se hallgatott, hirtelen nekiugrott, mint valami mérges sárkány, s összetépzván a fülét-haját, kiszakította kezei közül aranyzsinóros huszártját. Az a tömzsi, vaskos gyerek azt se mondta rá, hogy bú-e, vagy bá, hanem az első meglepetésében bambán bámult Dundusra, aztán elkezdett sívalkodni és kiszaladt az udvarból.

Dundus pedig diadalittasan futott felém. Arca kipirult, a szemei meg ragyogtak, mint a karbunkulus. Kis huszára oldalán megigazította a csillogó kardot, aztán felém fordult, de nem szólt semmit, hanem azokkal a gömbölyű, fekete szemével felkacsintott néhányszor az arcomba. Azt nézte, haragszom-e, vagy sem?

S mikor meglátta, hogy éppenséggel nem haragos az arcom, bátrabb lett és mosolygott. En pedig megszólítottam:

— Dundus te, tudod-e milyen nap lesz holnap?

— Milyen?

— Hát husvét napja. Amikor a nyulak elhozzák a kis lányoknak a piros tojásokat.

— Kicsodák?

— A nyulak.

— A nyuszik, akik ott hátul vannak a félszerben?

— Azok hát.

Dundus elgondolkozott. Aztán mintha megsejtett volna valamit, bátortalanul kérdészködött:

— Es a nyuszik mindenkinek hoznak piros tojásokat?

— Azoknak a kis lányoknak hoznak, akik megérdemlik. Akik szavukat fogadják az öregebbeknek, akik jól viselik magukat, akik nem verekesznek más gyerekekkel, azoknak hoznak. De te veszekedtél . . .

Dundus elszomorodott s hosszú, selymes szempillái közül egy könnyesepp csordult ki lassan és lehullott az arcára.

— Máskor is veszekszel?

Csöndesen ingatta a fejét.

— Jól viseled magadat?

Igent bólintott bünbánóan.

— Nos, akkor majd beszéllek én a nyulacsukákkal . . .

Ez a pár szó mintha új életet öntött volna Dundusba. Fölvetette a fejét, az arca kiderült, hozzám simult, s hogy megkedveltesse magát, játszadozni kezdett a mellényem gombjaival, mialatt lassu, vontatott hangon kérdezte:

— Es te, bátyó, tudsz beszélni a nyuszikkal?

— Én sok mindent tudok.

— Hát hogyan kell velük beszélni?

Megakadtam. Hm. Mit mondjak erre?

— Hogy hogyan kell velük beszélni?

Hát a nyulak nyelvén.

— De mit mondasz nekik?

— Ohó, azt nem szabad ám megtudni a kis lányoknak! Mert amelyik lány azt megtudja, arra a nyuszik megharagusznak és annak nem hoznak piros tojásokat! Erted?

sig. Szóval, egyént és nemzetet a fény, pompa, ragyogás, érzéki gyönyörökön át vezetik az általuk istenített átalakításokon az ő végcéljuk, a megsemmisülés, vagy legjobb esetben a természettel való anyagi egyesülés felé.

Hát igen, ezek előtt az egyének előtt csakugyan nincs még nemzet, mely elérte volna az evangéliumi boldogságot, mert ezek nem értik meg az evangéliumot, nem annak szellemét, nem annak megalkotóját, a halálából feltámadó Krisztust.

Ha ezt megértenék, másképen beszélne és másképen cselekedne. Krisztus feltámadásában megismernék az erkölcsi és szellemi végcél, az erkölcsi és szellemi tökéletesedést, mely felé a szeretet vezet a nyomor és jólét összhangján át, az egyenlőségnek ezen erkölcsi harmoniájában a rossznak és jónak küzdelmében.

Megértenék, hogy egyének és nemzeteknek nem végcélja a pusztulás; megértenék, hogy a nemzetek elmúlása nem szükségszerűség; hirdetnék, hogy csak az a nemzet rohan a végpusztulásba, melynek tagjai nem értek el még a krisztusi boldogsághoz, hogy e boldogságba ragadják önmaguk által a nemzetet. És ha ezt megértenék, nem tagadnák, hogy igenis volt már nemzet az evangéliumi boldogságban akkor, mikor egyedül Krisztusnak igazságaiban és szeretetében, ezen erkölcsi törvényekben éltek, melyben a test nyomora felmagasztalást talál, a test jóléte a másik test nyomorában is meglátja az erkölcsi egyenlőséget, melyet a hiányzó anyagi szükségletek pótolásával magasztal föl az irgalmaság révén.

A feltámadás igazságait hirdessék. Ha ezt hirdetik, megtalálják a nemzetek megtagadott erkölcsi célját, s ezt megtalálva, a nemzetek az erények virágaival behintett utakon, az erkölcsvilág hűs, illatos berkein kereszt-

A nyitott ajtón bekukkantott az a kis paraszt, kit Dundus az imént olyan alaposan helybenhagyott. Hozzáátámaszkodott az ajtó sarkához és megállt. Beljebb kerülni azonban nem mert mindaddig, amíg Dundus rá nem kiáltott:

— Gyere mán be te!

Akkor előbbre jött lassu, bizonytalan léptekkel, szégyenkezve s csak akkor fakadt mosoly az arcán, mikor Dundus kezébe nyomta az aranyruhában kényeskedő huszársját. Ezzel szent volt köztük a béke és vígan folytatták tovább félbeszakított játékukat.

*

Másnap reggel sehol se találták Dundust. Megsem mosdathatták, fel sem öltöztethették, úgy tűnt el hirtelen, mint a kámför. Tüvé tették érte az egész házat. Keresték a szomszéd bírónéknál is, de nem akadta rája.

En meg, ahogy unalmamban bekerültem a ház mögé, a félszer alá, ott találtam Dundust. Ott lődörgött-bócorgott a kis hunout a nyulak körül, akik ijedten gonyadoztak lefelé a kis kacsói elől.

Nevettem rá:

— Mit csinálsz Dundus?

Meglepődötten tekintett rám nagy, kerek szemével s aztán pirulva, szemlesütve felállott, mialatt alig hallhatóan felelte:

— Hát . . . hát kérem a nyusziktól a piros tojásokat!

Bittermann József.

tül haladhatnak ismét az evangéliumi boldogság felé.

Sajnos, ott vagyunk, hogy ismét meg kell hinnünk tanulni a feltámadásban. De kezdünk hinni mi magyarok is és e megújuló hit önti lelkeinkbe a bizalmat, hogy a magyar nemzet is újból feltámad majd, hogy meggátolhatatlanul haladjon az evangéliumi boldogság felé.

Dugovich Imre.

Jönnek a jezsuiták!!

A „Bácskai Hírlap“ április 12-iki számában megjelent cikkre felelve, a jezsuiták gimnáziumában szerzett közvetlen tapasztalataim alapján röviden, de hűen a következőkben jellemezhetem a jezsuitákat, türelmességüket, nevelési módszerüket s adom elő tanításuk eredményét. A hivatkozott cikk írója aligha látott valaha jezsuitákat, annál kevésbé van tisztában velük, tanítási rendszerükkel, s ráfogásait az anticlerikális avagy a vakondok módjára sötétben bujkáló szabadkőműves fércelményekből szerezte.

Történetüket nem óhajtom részletesen előadni, csak kiegészíteni kívánom a hivatkozott cikkkel azzal, hogy a „Szabadelvű eszmék nyomán ébredt felvilágosodás“ következtében eltörölt rend tagjait a protestáns Nagy Frigyes és a görögkeleti Katalin orosz cárnő hívták országukba, reájuk bízva a közép- és főiskolákban az ifjúság nevelését.

Annak illusztrálására, hogy azok aggodalma, kik a jezsuiták vallási türelmetlenségétől félnek; s azok rágalma, kik ezen vádat ellenük hangoztatják, mily alaptalan: felsorolom a rendelkezésemre álló gimnáziumi értesítők következő adatait: 1889–90. 91. 92. 93. 94. 95. 96-ban Kalocsán 190 zsidó tanuló közül 12 jeles, 52 jó, 103 elégséges, 22 elégtelen eredménnyel végzett. Ugyanez időben érettségit tett 9 zsidó közül 2 lett jeles, 4 jó éret, míg a javító vizsgálatra 3 zsidó utasított, érettségi ismételésre pedig egyszem. — Egyébként annak bizonyítására, hogy a jezsuiták más vallás felekezetiével szemben mennyi türelmet tanusítanak, azt a tanítványok és pedig felekezeti különbség nélkül hivatják elbírálni. E tekintetben nincs mitől tartani, mert a jezsuitákra csak kedvező lehet mindenkinek bírálata, ki elfogulatlanul itéli tud.

A jezsuiták tanítási módszere: A ki képes azt állítani, hogy a jezsuita nevelési módszer lényege: a szigorú mechanizmus a tanításban a gondolkodás fejlesztése nélkül, a nem mindig egészséges becsvágy felcsigázása, az igazán nemcsak nem ismeri tanítási módszerüket, de arról még sejtelmé sincs. Nem ismeretlen katolikus pedagógusokra hivatkozom, e tekintetben, de idézem Hugo Gratint, Verulamit Bacon, Sain Simont, Dr. A'embert-et, kik nem vádolhatók a katolicizmus iránti előszeretettel, mégis azt állítják, hogy „a száműzött nevelés a jezsuiták által vezetettet vissza, nyert új életet, új lendületet.“ „rendkívül képességükkel, mellyel az ifjúságba becsületességet és a tudomány iránti kedvet tudnak önteni. S hogy Franciaországból való kiűzetésük okai ellenségeik hiúságában, titkos bosszuvágyában, cselszövényeiben és haszonvágyában keresendők.“

Módszerük helyessége mellett fényes bizonyíték Nagy Frigyes és Katalin orosz cárnő fent említett eljárása, de az is, hogy Magyarország előkelő családjai gyermekeik nevelését jezsuita kézre bízták. — A kalocsai jezsuiták intézetében nevelkedtek a Batthyány, Csáky, Zichy, Apor, Wenckheim Józsika, Jeszenszky, Bethlem Crouy, Gedeus, Babarczy, Skerlecz és sok más mágán előkelő nemes és kiváló polgári családok sarja. — Tanítási módszerük mindenben alkalmazkodik a fennálló országos tanrendhez, a tanári karnak külön tanterve nincs, de nem is lehet. Ellenben mindent megtesznek, amit a törvények kívánnak, hogy az országos tanterv minden jó tulajdonságát kizsákmányolják és értékesítsék. Kétségtelen, hogy

évszázadokon keresztül kipróbált s a tanítás s tanulás eredményességét fokozó eszközeit felhasználják, a melyek azonban nemcsak egy egészségtelen becsvágy felkeltésére, a gondolat szabadság, tudományos kutatás elnyomására nem irányulnak, sőt ellenkezőleg a tanítás eredményessége tekintetében oly kincsek, melyet minden tanítórend, minden iskola méltán megirigyelhet tőlük. A tanárok állandó együttléte, a tanítással kapcsolatos összes kérdések kölcsönös megbeszélés, teljesen hasonló gondolkodás a tanterv egyöntetű megvalósítását biztosítja, mert a jezsuita tanárnak más dolga, gondja, mint a nevelés és tanítás nincs; tanítványával, tanítványaiért él s így lélektani szempontból alig lehet a folyton együtt élő tanár és nevelők érintkezésének természetesebb tárgya, mint a tanítványok tanítási és nevelési ügyének megbeszélése.

Mindezeről „a jövő generáció megnyomorításáról“ szó sem lehet, anélkül, hogy kétségbe vonnánk, hogy az átmeneti állapot nem fog minden rázkódás nélkül történni.

A jezsuita gimnáziumban az osztályba lépő tanuló osztálytanárát már az iskolában találja s a tanár a tanítási időben mindenkor együtt van tanítványával. Első jönni, utolsó menni! — A tanulási kedvet nem egészségtelen, de mindig legnemesebb versennyel iparkodnak felébreszteni s ébren tartani s hogy ez a nemes verseny a tanárok tanterv szerinti szabad idejéből a tanítvány részére mennyit köt le, azt csak az tudja, ki néhány évet a kalocsai gimnáziumban eltöltött. Hogy a jezsuita tanár mint viszi bele valóját, mindenét a tanításba, azt dr. Hajnal Lajos volt kalocsai érsek, aki sokkal compentesebb volt működésük megítélésében, mint egy tucat vallástalan isten tagadó álliberális újság, hűen jellemzi, midőn 1872. év november 12-én Pest megye közgyűlésén a következőket mondja: „... Szemökre hányják a felolvasott körlevelek a jezsuitáknak az ifjúság nevelésében és tanításában rendszerileg elkövetett hagyományos bűneiket. En tanuságot tehetek ez ügyben; és édes-örömet teszem ezt nem csak ezen tisztelt bizottság, hanem lelkiismeretembe szálva, Isten és emberek előtt, közvetlen tapasztalásból ismervén a jezsuiták tanítási és nevelési rendszerének módját és sikerét. — Nem beszélék Ciceró pro domo, mert nem vagyok azon szerencsés ember, ki százazreknek föláldozásával hazai ifjúságunk nevelése körül örök dicsőséget és halhatatlan érdemeket szerzett magának a kalocsai jezsuita kollégiumot megalapítván. E boldog férfiú, nagy nevű elődöm Kunszt József érsek volt, kinek áldott emléke előtt most is tisztelettel meghajlok. — De azon szerencsés ember vagyok, ki tapasztalja a derék jezsuita atyák működését szüntelen, látja azon önfeláldozást, mely évenként visz közülük egyet-kettőt, a legszebb reményekre jogosító, de a buzgalom hevétől s az édesen teljesített munka viszhatásától fölemészített fiatal erőt a sirba.

Tudják a jelenlevő kalocsai urak, mint roskadoznak fiatal korukban a jó férfiak a nagy munka terhe alatt: mily odaadással nevelik az ifjúságot, feledve magukat, semmit maguk számára nem keresve, csak munkát s fáradságot, nem tudva semmit magukénak, még azon ruhát sem, mellyel testöket fődik, még azon kendőt sem, mellyel a bevégzett munka után az izzadság csepjeit homlokukról letörlik; bámulatos buzgósággal és ügyességgel végzik szent teendőiket. Tanuskodik erről a szülőik bizalma, melynek helyszüke miatt megfelelni nem is képesek mindig, lévén már esztendő, hogy száznál több fizetni akaró növendéket kényszerültek visszautasítani. S pedig nem együgyű, bárgyú emberek azok, kik legnagyobb kincsöket, gyermeküket reájuk bízzák . . .“

A tanulók között felkeltett s folyton a legtisztább eszközökkel táplált nemes küzdelem eredménye, hogy a kalocsai gimnáziumban öt esztendői átlageredményt tekintve: minden tárgyból jeles osztályzatot nyert a tanulók 9 százaléka, minden tárgyból legalább jót 24.8 százalék — minden tárgyból legalább elégségest 47.8 százalék, elégtelent

11.2 százalék, 2 elégtelent 3 százalék, több elégtelent 4.2 százalék. — Hét év alatt az érettségi vizsgán 199 maturan közül 49 jelesen lett éret; 93 jól éret; 52 egyszerűen éret; ezzel szemben csak 13 utasított két hónap múlva teendő javító vizsgálatra s csak „kettő” az érettségi vizsga teljes megismétlésére.

A jezsuiták kalocsai gimnáziumának, valamint más s köztük a szabadkai gimnázium eredményének összehasonlításáról viszapattant s porba hull a ráfogás, a rosszul dalu rágalom méregbe mártott fegyvere, hogy a jezsuitákkal a sötét középkor, a felekezeti gyűlölködés vonulnának be a szabadkai gimnázium falai közé.

Meghiszem azt, hogy a „Bácskai Hírlap” s szellemrokonai: az álliberálisok, vörös szocialisták, a szabadkőművesek prüsszkölnek a jezsuita név hallatára s irtóznak attól a gondolattól, hogy jezsuiták vegyék gimnáziumunkat kezükbe. Kérdem azonban hitű katolikus olvasóm: Szabadka katolikus társadalma mit óhajthat inkább: hogyha vallásos, hitű, becsületesen tudományos nevelést nyújtó jezsuitákat avagy egyszerűen hitehagyott, esküszegő, vallástalan — másrészt jóindulatú, becsületes, de az előbbiekkal ellentétes fölfogással bíró egyedekből előállható tanári kar tömje gyermekeik fejét tele a legellentétebb tanításokkal. A felekezetiellenes gimnázium ennek ki van téve.

Mert „jövendő generáció megnyomortása” „tűrelmetlenség” „zagyva világnézet” „kétségek serege” épen a mostani, avagy a felekezetiellenes állami iskola mellett lehetséges. Az átmeneti állapot sem lesz rosszabb a mostaninál, melyet egyes tisztas, becsületes szándékú tanárok méltán fájlalhatnak, de ha óhajunk valóra válik, rövid időn belül végkép eltűnik a különböző szellemű, fölfogású és világnézetű tanári kar sohasem összhangzatos munkássága és ennek szomorú eredménye a tanítványok tudatlansága, jellembeli határozatlansága, vallástalansága s erkölcsi gyengesége.

Az előadottakból kitűnik, hogy a „Bácskai Hírlap” által annyira rettegett jezsuitizmus nem egyéb, mint vallásos élet, arra való nevelés, komoly önmagát feladó munkásság, a mire sem a liberálisok sem a vörös demokrata vezérek sem a szabadkőművesek soha sem voltak s nem lesznek képesek, mert valójukat nem hatja át a minden jezsuita legjobb vezérével a krisztusi szeretet nevében lemondás mindeuról.

Dr. J . . . s.

Dr. Singer Bernát főrabbi címére.

Írta: **Petrányi Ferenc.**

Singer ur tegnapi cikkére válaszom a következő:

Nagyon szép a főrabbi urtól, hogy enged és elismeri, hogy „akarata ellenére elhamarkodta a támadást.” En ugyan nehezen bírom megérteni, hogy egy intelligens ember, különösen pedig egy tudós főrabbi egy egész cikket hogyan tud „akarata ellenére” elhamarkodni, de mindegy, sebj. Máskor tehát S. Bernát ur ne kapkodjon, hanem legyen nyugodt, várja be a vita végét, s ezt jelen esetben annál is inkább megtehetné volna, mert a lap szerkesztője a cikksorozat legelején előre jelezte, hogy egy hosszabb vita leközlésére fogott. Hogy én főrabbi ur részleges visszavonása dacára kitértem egész cikkére, annak a minap jelzettekén kívül főképp az az oka, mert rólkun így írt: „mi mások (B. N. olvasóközönsége) együgyűségére spekulálunk,” s ezt a mai napig sem vontam vissza. Azt ir-

tam legutóbb, hogy ilyen gyors visszazívása az „elhamarkodott” állításoknak — és e visszazívásra mi kényszerítettük érveinkkel s nem az On nagylelkűségének a folyamánya volt — önmre nem nagy dicsőség és nem változtat rajta „akár kereste e dicsőséget, akár nem.”

Singer ur tegnapi egész cikke — ez már általam előre jelzett rabbi-tempó — velem szemben ismét a tudatlanság vádjának a felmelegítése akar lenni, pedig e vádat egyszer már visszazívta.

Singer ur kiesinyes gyerekeskedésekben utazik. Ismét előhozza a „Rasi rabbit” s ebből talmud-nemértést akar kihozni. A szavak nyulfarkába kapaszkodik, mutatván ezzel, hogy tárgyi érvei nincsenek; a figyelmet a dolgok lényegétől el akarja terelni. (ezt mint rabbi-tempót szintén előre jeleztem!) Azt mondja: „aki Rasi rabbit ír, úgy tesz, mint aki a püspök vagy pápa szót vezetőknévének írja.” Hogy Rasi (így írják mindenütt!) kit jelent, megirtam és mint látták, ismerem Rasit annyira, hogy a főrabbi urat nyomra tudtam vezetni Rasi kommentárjának általa nem ismert helyein. Tudja meg hát az olvasó közönség, mekkorát vétettem a talmudi tudomány dolgában a Rasi rabbi kitételével! Akkorát, mintha ezt irtam volna: „Az Emke egyesület közgyűlését megtartotta”, s ezt olyanoknak irtam volna, kik egyáltalában nem tudhatják, hogy az Emke szóban az „egyesület” is benn van, mint a Rasiban a rabbi! Ez az egész. Arról persze a *nemes* ellenfél, a tisztelt főrabbi ur mélységesen hallgat, hogy a Rambam rövidítésnél a rabbit nem tettem külön oda, mert annak kitételéről bővebben tájékoztattam az olvasó közönséget. Ezt mért nem hozta fel a loyaltásra appelláló főrabbi ur? Félt talán, hogy elhamarkodja a dolgot, ha valami kis jót is elismer ellenfeléről? Ez a Rasi dolog, melyet itt felhánytorgat s a „püspököt vezetőknévének írni” nem tartozik egy „blattra.” Ilyeneket erős napkeleti fantáziával lehet összehozni. Elhiszi az igen t. olvasó közönség most, amit a multkor a főrabbi idézett, „hogy a talmud szerint a *szent tannal foglalkozó nemzsidó többre becsü lendő, mint a főpap?*” Hát ezért szeretne gnyolódni Singer ur azon gójokon, akik a talmudot olvassák? (s azt a fejéhez vagdossák!) Mért nem jár hát el az idézett talmud-elv szerint? Hiszen ön mondja, hogy ezek a helyek lebegnek szemek előtt!

Olyan kötekedés a rabbi ur eljárása, mintha én az ő következő mondata miatt: „Tessék kérem nyugodni lenni” nyelvtani jártasságát kezdeném ki, vagy egész más irányu vita keretében a magyar nyelvből akar nek leckét adni neki. Ilyen kiesinyeskedéssel kár az olvasó közönség türelmét próbára tenni! Inkább arra helyezzen a főrabbi ur nagyobb súlyt: vajjon benne vannak-e idézeteim törvénykönyveikben, s nem volna-e célszerűbb, ha megkorrigálnák azokat? Ez a vita lényege! Ide koncentrálja minden tudományát, ez érdeklí a közönséget!

Singer dr. ur — lehet, hogy ismét akarata ellenére avagy a jövendő visszazívás reményében — azon a eimen akarja rám sütni a „zsidóság irodalmában” való jártatlanságot, mert azt irtam, hogy a Schulehan Aruchot a 16. században „azért csinálták a keresztény cenzurától való félelem hatása alatt a zsidók, mert érezték, hogy tisztultabb codexre van szükségük.” Erre ő azt írja: „A Schulehan A. Palesztinában készült, hol nem volt keresztény cenzura, s hogy a Sch. A. nem tisztultabb codex és nem lehet rá mondani, hogy az jelenleg is kötelező törvénykönyv.” Ugy látszik, csakugyan szükséges lesz keresztény részről egy a Schulehan Aruchot ismertető könyvnek a kiadása. Abban részletesen lehet majd szólni e könyv keletkezéséről, kötelező voltáról és főleg elvi jelentőségéről és állás-

pontjáról a kereszténységgel szemben. Egyelőre röviden csak ennyit: Rabbi ur védelme és állításai ismét csak porhintés akarnak lenni az olvasó közönség szemébe! Lássuk! Hogy Káro, a Schulehan A. első szerzőjét *közvetlenül* milyen előzmények indították műve megalkotására, ahhoz a zsidó irodalomban való nagy jártasság nem kell. Tudom jól, hogy a főok az volt, mert a rendszertelen talmudnál *rendszeresebb* és csak a még jogerős tételeket tartalmazó vallásodexet akart szerkeszteni. *Indító ok* gyanánt nem is a cenzurától való félelmet, hanem a *tisztultabb codex szükségességének tudatát jeleztem*. Tessék csak jól emlékezni rabbi ur! . . . Hogy Káro valamieskét mégis respektálhatta a keresztény cenzurát, arra nézve álljanak itt a következők. A középkor végén s az újkor elején a keresztények erőszakos talmud cenzurái a zsidókat magukat arra indították, hogy egyes talmudi helyeket javítsanak, simítsanak, kihagyjanak vagy bizonyos dolgokat burkoltan fejezzenek ki. Ez köztudomásu dolog. Nagyon szépen bizonyítják ezt a közönségben forgó cenzurált talmudkiadások és cenzurált Rasi-kommentárok. Hogy a Káro korabeli zsidók általános fölfogása az volt, miszerint praktikusabb volna kihagyni vagy burkoltan írni a keresztényekre nézve sérelmes helyeket, mert különben a keresztények vagy nem engedik kinyomatni, vagy megégetik a talmudot és hogy Káro is kora ezen köztudatának hatása alatt élt, ez kétségtelen. Hogy Káro, aki Spanyolországból menekült szüleiével együtt, aki Nikápolyban, Adriánápolyban s később Palesztinában élt és írta a Schulehan A.-ot, nem gondolhatott volna műve megírásánál a legnagyobb számmal épen *Európában* lakó zsidó testvérekre s az európai keresztények esetleges cenzurára, ez rabbi ur részéről merész föltevés. Az igazság kedvéért még csak annyit jegyzek meg, hogy Káro (1488—1575.) Schulehan A.-ját 1565-ben nem Palesztinában, hanem *Velencében* adta ki. Es tegyük még hozzá, hogy a nyugati zsidók számára Iссерles (1520—1573.) krakkói rabbi, Káronak kortársa a *németországi* zsidó rabbi nézeteinek tekintetbe vételével az egész Káro-féle Schulehan A.-hoz helyesbítő és részben szigorító toldalékokat esatolt és ez *vált a nyugati zsidók törvénykönyvéé!* Krakkó, Németország, Nyugateurópa, Velence ez is mind Palesztinában van, ugy-e rabbi ur? Singer ur még mindig komolyan hiszi, hogy a Schulehan A. megteremtői nem is lehettek a keresztény cenzura hatása alatt? Vagy nincs tudomása arról, hogy miképen titkolózik, burkolózik a Schulehan A., mikor keresztényeket illető szabályokat ír elő? Majd alább izelítől az újévre vonatkozó előírást közölni fogjuk! Ha mindezekről nem lenne tudomása, szolgáltatunk alkalmat talán még ez évben ezek megismerésére. Kis türelem; a Schulehan A. meg fog jelenni keresztény megvilágításban s ezt részben Singer urnak is fogja köszönhetni a keresztény olvasó közönség. Bokros érdemeinek koszorujába milyen emelt fővel fogja ezt a babért tűzni a szabadkai főrabbi ur s a zsidóság mennyire lesz neki ezért hálás, az majd elvállik.

Azt pedig nagyon jól tudhatja rabbi ur, hogy a Schulehan A. *igenis tisztultabb codex* akart lenni és mégis tudatosan az ellenkezőjét állítja! . . . Hogy a Schulehan A. megteremtése előtt általános volt a zsidóság kívánsága egy tökéletes törvénykönyv után, s hogy Káro a talmudi diskussziók, haggadai vélemények, ellenvélemények, antignált törvények tömkelegéből választotta ki a megfelelő és alkalmas részeket — ezt rabbi urnak tudnia kellene. Különben olvassa el Singer ur Káro és Iссерles Schulehan A. szerzők előszavát e művükhöz s akkor meg fog győződni arról, hogy ismét nagyot mondott.

Üzlet-áthelyezés.

Az érdeklődő vevőközönséget van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy

Wagner és Boholy

vászon-, fehérnemű- és rövidáru-kereskedők Szent-István-téren levő régi üzletüket az új városháza felépítéséig a kenyérpiacon f. évi május hó 1-ével e célra külön épített ideiglenes bolthelyiségbe teszik át.

Ezek a jó urak igenis tisztultabb codexet akartak. Igaz, hogy nem igen tiszta így sem, de arról csak a judaizmus maga tehet. Azt írja Singer ur: „Nem lehet azt állítani, hogy a Schulehan A. jelenlegi kötelező törvénykönyv.”

Ismét rabbinikus manipuláció. A rabbi, ha sarokba szorítják őket, képesek azt mondani, hogy ők törvénykönyv nélkül élnek (talmud helyett a köztudatból, Schuleh A. helyett talán közvéleményből) s ha van is törvénykönyvük, az nem kötelező (különösen nem kötelező a mit a gójak kipicézhetnek a törvénykönyvekből!) s még ha kötelező is, azt is — ha nincs más hátra — *le szabad tagadni!* Ezt a módszert látjuk Singer urnál is.

De nézzünk a rabbi ur nagy frázisának a szemé közé. Előre boesátom, hogy a midőn Singer ur a Schulehan A.-nak, mint jelenleg is kötelező törvénykönyvnek érvényét és általános tekintélyét letagadja, a zsidók nagyobb részének is oda dobta a keztyűt; mert azok felfogása sem fedi az övét. Avval, hogy van néhány zaidó, kinek a tizparancsolat sem kell, kinek talmud is, Schulehan A. is hekuba, kinek gondolkodása és főképp *cselekvésmódja* nem a szent könyvek elvei szerint való, avval továbbá, hogy vannak reformzsidók is, még nincs a Schulehan A. tekintélye lecáfolva! Azt el ne feledje a rabbi ur, hogy én írtam „felvilágosultabb” zsidókról, kik „huzódoznak a talmudtól” s én főleg orthodox zsidókra vonatkoztattam a vitában állításaimat! Rabbi uron kívül van még okos ember a zsidók közt is s ezeknek más a véleménye, mint az övé. Az *orthodox Ellenberger Henrik* is talán okos ember volt. Ez „Historisches Handbuch” (Budapest 1883.) című könyvében így nyilatkozott: „A Schulehan Aruch megjelenése után az összes rabbi által, mint egyetlen érvényes törvénykönyv ismertetett el . . . a Sch. A. három évszázad óta az egyetlen theologiai törvénykönyv a zsidókra nézve, a Schulehan A. a mi *katekizmusunk* . . . ma már csak Schulehan Aruch zsidók vannak!” Ha a főrabbi ur mondókája igaz, akkor ez az ember e könyvben nagy valótlanságot állított vagy legrosszabb esetben akarata ellenére elhamarkodta a dolgot. Dr. Rahmer magdeburgi rabbi Pierer lexikonában (1879.) ezt mondja: „A Schulehan A.-ot a zsidó községek, mint irányadó zsinórmértéket fogadták el a gyakorlati vallásos élet számára.” Hogyan irhattott ilyent Singer ur ellenvéleménye dacára? Dr. Kohut Sándor, a zsidóság szemében világhírű ember († 1894.) pécsi rabbi korában írt és Nagyváradon 1881-ben „Zsidók története” cím alatt kiadott könyvének 217. oldalán azt írja Károról, hogy „az a gyakorlati vallásos életre még most is érvényesnek elismert codexet szerkesztett.” Pedig ez az ember nem volt ám olyan ám ha-árec alak, a „föld népeből” való tudatlan ember! Lehet, hogy még nem tudott annyit, mint némelyik bácskai rabbi, de ezt meg lehet neki az egyszerű boesátani. Es dr. Kohn Sámuel, ki a Pallas Nagy Lexikon hasábjain a Schulehan A.-ról azt mondja: „hogy az a zsidók rendszeres törvény és szertartáskönyve” — ez se volt valami sötét gój! Ezek a jó rabbi és tudósok csak tudták, hogy mi kötelező törvénykönyv és mi nem. Ha privát emberek vagy községek egyes konkrét esetekben *elvileg vitás kérdésben* a rabbihoz, különösen az orthodox rabbihoz fordulnak, ezek pedig tulsúlyban vannak, a rabbi csaknem kivétel nélkül a Schulehan Aruch alapján szoktak dönteni. Vannak a zsidóknak törvényszerű szokásai, melyek kizárólag csak a Schulehan A.-ban vannak előírva pl., mikor a vőlegény a menyasszony ujjára huzza a gyűrűt, ezt mondja: „Ezen gyűrű által légy velem eljegyezve *Mózes és Izrael törvénye szerint!*” s ez a hely nincs meg másutt, csak a Schulehan Aruchban!! (Eben haezer 27, 1. Haga.) Hozhatnék fel még igen sok bizonyítékot és nem frázist, mint a főrabbi ur szokta, a Schulehan Aruch érvényére vonatkozólag, de talán felesleges. Rabbi ur tudja, hogy mi az *összszidóság legnagyobb részének* szemében a Schulehan A., de ismét nem akar tudni, mert érdeke most így kívánja. Ez az ember — láthatja az olvasó közönség — amilyen

„elhamarkodó” állításaiban, olyan „merész” a tagadásban.

Egyéb kirohanásain kívül főrabbi ur még igen naiv mondásokat is megkockáztat. Azt írja: „Ha felsorolnók a szép, gyakran az evangéliumi tanokkal (?) még a szavakban is megegyező tanokat és amugy *mellékesen* megjegyeznók, hogy helytelen részletek is vannak benne, egészen más véleményt alkothatnánk a talmudról.” Lám, milyen okos a rabbi ur. En hozzam fel a talmudi szép helyeket, s mondjam, hogy milyen pompás könyv az a talmud! Rabbi ur On nem tudja megítélni a mi vitánkat a kalocsai rabbiival. Ha tudná ilyent nem írta. A kalocsai rabbi először még azt is letagadta, hogy jódag faji hiúság is van a talmud soraiban s épen ezen boszantó tagadás miatt *voltam kénytelen felhozni pár idézetet*, hogy végre belássa a talmud vagy Sch. A. tisztogatásának szükségességét! És ha ő ezt elismerte volna, azonnal megszűnt volna minden vita. *Okosan gondolkozó ember láthatta a vita folyamán*, hogy én az egész talmud szellemét nem ítélem el s mindig azt írtam: *tartsák meg a zsidók a talmudot, de saját jól felfogott érdekében tisztogassák meg.* En enm akartam a talmudot „csuffá tenni”, a ki ilyent ír, alaptalanul gyanúsít s az egész vita fölött nincs helyes áttekintése. És ha akkor még avval áll elő „ehéz még nem kell négy évig keleti nyelveket tanulni”, érveinek teljes hiányáról tesz tanulságot. És hát talán doktor rabbiinak kell lennünk, hogy kisüssük a talmud keletkezésének *évezredét?* vagy hogy *„felfedezett”* katolicizmust és *„felfedezett”* lutheranizmust? írjunk?

Rabbi ur nagyot téved, mikor azt hiszi, hogy a talmudnak csak egy-két kifogásolható helye van. Aránytalanul sok van! Körülbelül egyharmada szép, kifogástalan, egy harmada szerény véleményem szerint mint, kompromittáló rész egyszerűen *kidobandó volna*, egy harmadáról ne is szóljunk. Ez a rabbiinak értéktelen fecsegése, képtelen mesék és viták gyűjteménye. Csak egy példát! A Beccáról vagyis tojáról elnevezett szakaszban a rabbi legkiválóbbjai azon vitatkoznak, hogy szabad-e megenni azt a tojást, melyet a tyúk szombatban vagy ünneppon tojt. A vita eredménye az, hogy Sammáj rabbi iskolája szerint meg szabad enni, a híres neves Hillel iskolája szerint pedig nem. Ezek mellett az u. n. imént említett kompromittáló részek mellett olyan egyszerűen átsurranni nem szabad; hisz ezek nagyon alkalmasak arra, hogy a talmudi alapon álló zsidósággal szemben a kereszténység valami sok bizalommal ne viseltessék. A zsidóságot és kereszténységet törvénykönyveik tekintetében rabbi ur ne hasonlítgassa össze. Eg és föld! Aztán nálunk határozottan ki van mondva, mit kell elfogadnunk, hinnünk és megtartanunk; nálunk van feltétlen tekintély — önöknél rabbinikus „mixtum compositum”, melyre már egyszer a tisztogatás nagyon ráférne. Egyébként Stein L. rabbi („Die Schrift des Lebens” Strassburg 1877.) maga mondja: „*Sajnos, azt kell állítanunk, hogy abból, a mit a talmud az írott mózesi törvény szükséges magyarázatának állít, igen sok ártalmas emberi rendeletnek bizonyul s a mi vallásunk fényét nagyon elhomályosítja.*” Nem én teszem csuffá az önök törvénykönyvét! Maga a talmud homályosítja el a vallás fényét, kivetendő részével s ezt egy legalább olyan okos rabbi írja, mint a milyen okos Singer ur!

Jézus és a kananei asszony esetét most már csakugyan ejtse el rabbi ur. Igaz, menetei is magyát ennek a helynek multkori felhozásáért, de azért kiharználja arra, hogy a zsidóknak a keresztényekkel szemben gyakorolt jótékonyaságához átmenetet, hidat teremtsen. Mi keresztények Jézus és a rabbi jótékonyaságának ilyen összehasonlásán csak mosolyogni tudunk. Egyébként én nem tagadom, mit a főrabbi ur ír, hogy a zsidók jót is tesznek a keresztényekkel, baráti viszonyban élnek velük s még *ajándékot is küldenek nekik.* De tudja, rabbi ur, ennél az ajándékküldésnél mindig előttem áll a Schulehan A. egy paragrafusa. Azt gondolom magamban: Ken dos, tudom én ezt az ajándékküldést! Kommentár nélkül leközlöm e helyet. Rabbi ur, ha fejetetejére áll, akkor sem

birja letagadni. Hogy hogyan magyarázza, avval én már nem törődöm.

Jore dea 148,5 és 12 Haga így hangzik: „Tilos az akumoknak ajándékot küldeni az ő ünneppajaikon, ha csak nem tudja az ember, hogy nem hisznek bálványokban és nem szolgálnak azoknak.” „Ennélfogva, ha egy városba ér az ember s látja, hogy az akumok örülnek az ő ünneppajaikon, az ember örüljön velük; de csak azért, hogy az ellenségeskedést kikerülje, mert egyébként az képmutatás. De aki lelkiüdvével törődik, tartózkodjék a velük való örvendezéstől, ha t. i. megteheti anélkül, hogy haragjukat magára vonná. Így manapság is (t. i. a 16. századtól kezdve Nyugateurópában ha egy) akumnak az ember ajándékot akar küldeni a karácsony utáni nyolcadik napon melyet újévknek neveznek, az ajándékot az ember, ha csak lehet, előtte való este küldje, mert szerencsés előjelnek tekintik, ha ezen *ünnepen* ajándékot kapnak.” (Karácsony = nital, natalis, 12 szabadkai főrabbi nem disputálhatja le, hogy itt az akumok keresztényeket jelentenek!) Ime, így fest az ajándékküldés a Sch. A.-ban!

A B. N. tegnapi számában közlötték ez volna feleletem. Olvasó közönségünk ismét láthatta, hogy a főrabbi ur szokása szerint nagyokat mondott. Semmit nem bizonyított, erőlködése frázisdobálás, szalmacsépelés volt.

Tudomásom szerint a főrabbi ur most már a személyes támadásokkal végezve a leközlött talmudvitához *tárgyilag* megjegyzéseket kíván tenni s ezek közzétételére a Bácskai Napló hasábjait tiszteli meg. Nagyon szép lesz. Magam is kíváncsi vagyok, hogyan védi meg azt, amit a kalocsai rabbi hiába védett. Természetesen a választ meg fogja kapni ugyanezen lapban, de remélem az ellen sem lesz kifogása, ha én a válaszomat a B. Hirlapba is beküldöm. Főrabbi ur talán azon lesz, hogy a méltányosság elvénél fogva cikkeimet ott is bevegéjk. Nagyon kérem a főrabbi urat, vegye tekintetbe, hogy a Kalocsai Néplapban az eredeti vita alkalmával *kötött marsrutával* hadakoztunk; csak annak a megvitása volt megengedve a szerkesztő által: vajjon benne van-e ez vagy az a hely a talmudban illetve Schulehan A.-ban, s rászorulnak-e ezen könyvek a tisztogatásra. Rabbi ur szintén tartsa ezt szemé előtt s mindig a *tárgynál* legyen kegyes maradni! Azt elgondolhatja, hogy az eredeti vitában több argumentum ad hominem volt pro és kontra kölesönösen; tehát ilyeneket, melyeket szabadkai viszonyok között ugy a kalocsai rabbi, mint magam is másképp irtunk volna, se ellenem ki ne használjon, se a kalocsai rabbi hátrányára ne fordítson. Velem szemben az igazságosság, vele szemben mint kívülálló féll szemben a méltányosság kívánja ezt. A tárgyhöz, tehát a talmudhoz és Sch. A.-hoz nem tartozó dolgokat ne hozzon fel. Ha mégis közölni akar ilyeneket, közölje a vita után vagy közölje más lapban és küldje be nekem is bármikor a válasz czéljából; rendelkezésére állok. — Olyan dolgokat, amiket a kalocsai rabbi felhozott, vagy pláne elcsépejt, ne hozzon fel. Nyiltan és világosan beszéljen — olyan feleletet is kap. A mit én soha nem tagadtam, olyannal ne vádaskodjék és azt a módszert, melyet eddig On is, a kalocsai rabbi is követett, ne használja! Ertem a szépség tapasz alkalmazásának különleges módszerét; erről Stern J. rabbi „Lichtstrahlen aus dem Talmud” (Leipzig) már megmondotta: „már gyakran nyilatkoztunk ama tarkargatási módszer és szépitgetés ellen, mely a zsidó publicisztikában divatos lett!” — Ha ezek tekintetbe vételével, kitudja mutatni, hogy idézeteim ninesenek meg szent könyvekben s a szent könyvek javítása zsidók érdekében nem kívánatos — erre kíváncsi a mi közönségünk, — akkor én leszek az első, aki Singer urnak gratulálok.

Miért mer minden jöttment packázni velünk, többségben levő, magyar katolikusokkal? Mert nincs erős sajtónk. Ha nincs, hát legyen! Lesz, csak lépjenek be mindnyájan a KATH. SAJTÓEGYESÜLETBE

Uj könyv a munkásokról.

— Huszár Károly: Magyarország ipari munkásai. —

E címen néhány nap mulva egy mindnyájunkat közeli érdeklő és az egész keresztény szociális mozgalomra nézve nagy jelentőséggel bíró munka fog napvilágot látni Huszár Károly szerkesztő tollából. Pontos számokkal és megbízható adatokkal világít be a szerző a magyar munkásélet mélységeibe és nyomorúságába. Az ipari szociális kérdés lényege még sok olyan ember előtt is ismeretlen, aki megfelelő szociális érzékkel bír és buzgó tevékenységet akar kifejteni a keresztény társadalmi akciók terén. A papság, a tanítói kar, a köztisztviselők, nem ismertetik meg kellőképpen a munkáskérdést, mert nem jutnak a megfelelő adatok birtokába. Maga a munkásosztály sem hajlandó hitelt adni sokszor tömörülésre való felhívásunknak, mert nem ismeri az általános szociális helyzetet.

Ezen akar Huszár Károly új könyve segíteni. Ebben mindenki által érthető, s mindenki által hozzáférhető módon ismertetve lesznek statisztikai adatokkal az ipari munkások száma, a munkások családi állapota, kora, neme, — a munkaidő, a kisipari és gyári munkabérek, — a munkáslakások — a munkások táplálkozása, a munka áldozatai — az iparfelügyelet és a szakszervezeti ügyek. Hézagpótló mű ez a füzet a keresztény szociális irodalomban. Ha ezt ezer ezer számra tudjuk a nép közé vinni, akkor egy csapásra kell fellendülnie szakszervezeti mozgalomunknak.

Azért melegen ajánljuk ezen röpiratot összes szervezeteink és egyesületeink hathatós pártfogásába. Egyetlenegy felvilágosított keresztény szocialista asztaláról sem hiányozhatik Huszár Károly ezen régen várt röpirata. Egyes példányok ára 40 fillér. Legalkalmasabb volna, ha szervezeteinkben egyesek összegyűjtenék a pénzt és egy utalványon rendelnék meg az összes szükséges példányokat egy címre. Megrendelhető a pénz előleges beküldése mellett e címen: Huszár Károly szerkesztő Budapest, VIII., Szentkirály-utca 28.

HIREK.

Tájékoztató.

Április 21. Hangverseny a városi színházban, a Szabadkán emelkedő Arpádházi Szent-Erzsébet szobrának alapja javára.

Husvét ünnepe.

Nincs ember, még a hitetlenek világában sem, ki ne várná örömmel a husvétet. Az Egyház annyi szép gondolattal szokással diszította fel e szent napokat, hogy ki nem térhetünk megindító varázsuk elől. Ime a piros tojás, melynek piros színe örömet jelent, maga a tojás pedig Krisztus felpattanó sirját. Nyugvó szelid báránnyal az oltáron, lábai közt a győzelmi zászlóval Krisztus jelképe, az ártatlan isteni Báránnyé; ki halálával elvette a világ bűneit.

A templomok hajóját betölti a sok kósár, leborítva fehér kendőkkel; illatos sonkákra, husokra, kalácsokra hullik a szentelt víz s száll felettök a tömjén füst. A keresztények szép szokása ez, kik a nagybőjt alatt nem élvezték a huseledeleket, az első hust az Egyház által megszentelve akarják asztalukra helyezni. A husvétit locsolásban pedig a jókedv s derült öröm nyilatkozik meg.

A husvétit ünnep a legnemesebb lelki örömet s a legédesebb szívbéli megnyugvást varázsolja az ember szívébe. Nincs is a világon semmi, ami annyira tudna az ember lelkére hatni, mint az Egyházak szent mysteriumai. Minő egyszerű szavakkal írja le a szent írás a feltámadást s ime ez után sarkalatos kövévé lőn az Egyház tanainak. Szombat elmúltával szürkületkor pedig, mely a hét első napjára virad, eljőve Mária Magdolna és a másik Mária, megnézni a sirt. És ime nagy földindulás lőn. Mert az Urangyala leszállt a menyből s odajárulván elhengeríté

a követ s ráüle. Vala pedig az ő tekintete, mint a villámlás és ruhája mint a hó. Tőle való féltőkben pedig megrettenének az örök s lőnek, mint a holtak. Felelvén pedig az angyal, mondá az asszonyoknak: Ne féljétek ti; mert tudom, hogy Jézust keresitek, ki megfeszítettet; Nincs itt, mert feltámadott, amint megmondotta. Jertek lássátok a helyet, hová tétetett vala az Ur. (Máté XXVIII. 7-8.)

Hát ezekben az egyszerű szavakban rejlik a mi nagy örömlünknek az oka, Jézusunk, a mi Megváltónk, halálra ment éretünk s piros vére hullásával kiengesztelte a megbántott Istent. Mikor pedig kikelt siri ágyából, bebizonyította, hogy erősebb mint a halál enyészete s elég hatalmas arra, hogy övét is felkelte még álmukból az örök életre.

Ha földi életében a szenvedés koszorujá sebzí fejemet, vállaim a megpróbáltatások nehéz keresztje alatt roskadoznak, ime ott a távolban a feltámadás hajnali pirja dereng felém. Elszórt esontjaim újra életre kelnek s ott vigadhatok az én megváltó Jézusom kebelén örök időken keresztül.

Ez a mi nagy örömlünk igazi nagy oka: Alleluja!!!

— **Uj politikai párt.** Ujvidéken, mint tudósítónk írja, új nemzetiségi politikai párt van alakulóban. Az új szerb párt címe az önálló szerb nemzeti párt lesz.

— **A kórházi bizottság** szerdán, április hó 22. dikén, délután 4 órakor ülést tart.

— **A pályaház inségei.** Semmi ellen nem panaszkodtak egyhamarjában annyit, mint a szabadkai felvételi állomás bajaira. Végre a bajok orvoslása felé megkezdtek az első lépést, hogy így legalább az épületnek az utasok nyakába leendő szakadását akadályozzák meg. Az osztálymérnökség engedélyt kér a városi tanácstól, hogy az egész épületet alá falazhassák, s hogy a postát kibővíthessék. Uj pályaház ugyan nem lesz, ezért azonban az utasok abban a kedvezményben részesülnek, hogy a javítási munkálatok folyamán még inkább szoronghatnak, esetleg ázhatnak, vagy a napon süt-kérezhetnek.

— **Bácskai festőművész.** Kopilovics István, bajmoki születésű festőművész, ki tanulmányait évek során át Münchenben, majd Párisban végezte, jelenleg Flórencben képi magát, honnan pár hó mulva Rómába megy és bevégzi tanulmányait az örök városban. Az erősen fejlődő tehetségű művész őszre Magyarországra utazik és Budapesten, meg Szabadkán festményeiből kiállítását fog rendezni, ami igen érdekesnek ígérkezik.

— **A zentai vashid megnyílt.** A zentai vashid tegnap, 17-én megnyílt úgy a gyalog, mint a kocsiforgalom számára. A megnyitásra az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter táviratilag adta meg. Az örömhírt a hatóság fainagaszokon közölte a lakossággal.

— **Szabadságot kérő tisztviselő.** Vujkovic Boldizsár városi számvizsgáló, egészségének helyreállítása végett három havi szabadságot kér a törvényhatósági bizottságtól.

— **Uj szülésznő.** Bezeredy István, főispán, az ujonnan rendszeresített felsőtanokuti szülésznői állásra Evetovics Lajosné, született Mrkovic Agnest nevezte ki.

— **Palicsi kinevezések.** Bíró Károly dr., polgármester ma, a palicsi személyzetet kinevezte. Valamennyien a tavaliak nevezettek ki.

Családi jelenet.

SZEMÉLYEK:

Férj.
Feleség.
Aranka, leányuk.

Feleség: Ismét egy év mulott el.
Férj: S leányunk még mindig a nyakunkon ül. A sok bálozásnak, mulatozásnak semmi eredménye.

Feleség: Érdemnye? Volt, sőt sajnos, most is meg van (az íróasztalra mutat).

Férj: Igaz. Egy csomó kifizetetlen számla. Szép eredmény, mondhatom. (felpattanva). Hát meddig fog ez így tartani? A mai fiatalság örökösen pénzt keres (nyomatékkal) már t. i. az após zsebeiben.

Feleség: (fontoskodva) Mit szólnál Szamosyhoz?

Férj: (bosszusan) Ahhoz a léhűtőhöz? Hiszen se hivatala, se vagyona. Vőmnek nem kell. Nem fogadom el azt, aki az apjától csupán beroszdásodott nemesi címet örökölt.

Feleség: Ep ugy, mint te.

Férj: Adóssága több van, mint hajszála a fején.

Feleség: Szakasztott a te történeted.

Férj: (felfortyanva) Persze. Hasonlóképpen állok én is. De hiszen ép ezért nem lehet még csak tervbe sem vennünk őt. Miből élénk meg vénségünkre? (édeskésen) Te! Nekem jobb eszmém van.

Feleség: Igazán?

Férj: Igazán. A Muki gyerek.

Feleség: Muki? Ugyan, csak nem képeled, hogy ez a körülrajongott, dédelgetett...

Férj: De igen is képelem. Sőt biztosra veszem. Muki gazdag fiu, zsiros bácskai földök boldog örököse. Nemesi címere van, maholnap báró is lehet, szívesen időzik Aranka társaságában.

Feleség: Igaz, igaz, de...

Férj: Semmi de. Nem török ellentmondást. Aranka Mukié lesz. Punctum. (elérkezékenyülve) Milyen boldogok is leszünk akkor? Szinte megifjodok már a gondolatára is. Szeretnék kiugrani a bőrből. Ott kezdhetném el újra, a hol fiatalabb éveimben hagytam, (ragyogó arccal) — a költsékezésnél.

Feleség: Ohó öregem! Nem addig a. Hogy ismét erre a tétlen sorsra juszunk? Egyebet se csináljunk, mint küzdjünk az adósságok árja ellen s mutogassuk azt, a mink csak volt valamikor? Határozottan ellentmondok. Nem engedem meg, hogy esztelenül költsékezz.

Férj: (oda sem figyelve) Legelső sorban Pestre megyünk lakni. Saját palotánkba. Erted, saját palotánkba.

Feleség: Semmi esetre. Itt maradunk továbbra is. Ugy ide vagyok növe e városka falai közé, hogy talán sohasem szoknám meg a főváros zajos életét. Az idegen arccok hidegen hagynának, a paloták tömkelege pedig...

Férj: Ah, lári-fári. Más vér esörgedezik az én ereimben s más a tieidben. (ömlengve) Hangadói leszünk a felsőbb tizekrek köreinek. Estélyekre járunk. Bámész szemek irigy tekintetet vetnek majd négyes fogatom után, otthon pedig egész szolgálhad lesi parancsaimat. Ugy, mint egykor, régen. (vidoran) Es mit szólsz hozzá, ha majd a keresztelőn Muki nevet kap az újszülött? Báró Szénássy Muki. Jól hangzik ugye?

Feleség: (indulatosan) olyan nincs. Nem engedem, nem engedhetem. Leány lesz az első szülött. Igenis. (édeskésen) Szénássy Mici bárónő. Jól hangzik, nemde?

Férj: (dühösen az asztalra csapja a kezében tartott ujságokat) Ugy történik minden, ahogy én akarom. En vagyok az ur a háznál. Igen.

Feleség: (felkel az asztaltól s válaszolni akar.)

Férj: (dühösebben) Nem török ellentmondást. Nem. Fiu lesz. Muki lesz. Punctum. (A csetepatára Aranka a szobába jön.)

Aranka: De mit csináltok ilyen lármát? Mi történik itt?

Férj: (meghunyázkodva) Semmi, semmi édesem. Rozsdás címerünk kifényesítésének következményeiről csevegtünk csupán. Kivánsz valamit?

Aranka: Igen. Ujságot mondok.

Férj, feleség: Nos, nos?

Aranka: (szemlesütve) Kérom van.

Férj: (mohón) Muki?

Aranka: Oh dehogy. Mándoky szolgabíró.

Feleség: (meghatva átülei Arankát) Kedves leányom!

Aranka: (atyjához, pityergősen) Hát te nem örülsz?

Ezek a jó urak igenis tisztultabb codexet akartak. Igaz, hogy nem igen tiszta így sem, de arról csak a judaizmus maga tehet. Azt írja Singer ur: „Nem lehet azt állítani, hogy a Schulchan A. jelenlegi kötelező törvénykönyv.”

Ismét rabbinikus manipuláció. A rabbik, ha sarokba szoritják őket, képesek azt mondani, hogy ők törvénykönyv nélkül élnek (talmud helyett a köztudatból, Schuleh A. helyett talán közvéleményből) s ha van is törvénykönyvük, az nem kötelező (különösen nem kötelező a mit a gójok kipicézhetnek a törvénykönyvekből!) s még ha kötelező is, azt is — ha nincs más hátra — *le szabad tagadni!* Ezt a módszert látjuk Singer urnál is.

De nézzünk a rabbi ur nagy frázisának a szeme közé. Előre boesátom, hogy a midőn Singer ur a Schulchan A.-nak, mint jelenleg is kötelező törvénykönyvnek érvényét és általános tekintélyét letagadja, a zsidók nagyobb részének is oda dobta a keztyűt; mert azok felfogása sem fedi az övét. Avval, hogy van néhány zaidó, kinek a tizparancsolat sem kell, kinek talmud is, Schuleh A. is hekuba, kinek gondolkozása és főképp *eselekvésmódja* nem a szent könyvek elvei szerint való, avval továbbá, hogy vannak reformzsidók is, még nincs a Schulchan A. tekintélye leáfólva! Azt el ne feledje a rabbi ur, hogy én irtam „felvilágosultabb” zsidókról, kik „huzódoznak a talmudtól” s én főleg orthodox zsidókra vonatkoztattam a vitában állításaimat! Rabbi uron kívül van még okos ember a zsidók közt is s ezeknek más a véleménye, mint az övé. Az *orthodox Ellenberger Henrik* is talán okos ember volt. Ez „Historisches Handbuch” (Budapest 1883.) című könyvében így nyilatkozott: „A Schulchan Aruch megjelenése után az összes rabbik által, mint egyetlen érvényes törvénykönyv ismertetett el . . . a Sch. A. három évszázad óta az egyetlen theologiai törvénykönyv a zsidókra nézve, a Schulchan A. a mi katekizmusunk . . . ma már csak Schulchan Aruch zsidók vannak!” Ha a főrabbi ur mondókája igaz, akkor ez az ember e könyvben nagy valótlanságot állított vagy legrosszabb esetben akarata ellenére elhamarkodta a dolgot. Dr. Rahmer magdeburgi rabbi Pierer lexikonában (1879.) ezt mondja: „A Schulchan A.-ot a zsidó községek, mint irányadó zsinórmértéket fogadták el a gyakorlati vallásos élet számára.” Hogyan irhatott ilyent Singer ur ellenvéleménye dacára? Dr. Kohut Sándor, a zsidóság szemében világhírű ember († 1894.) pécsi rabbi korában irt és Nagyváradon 1881-ben „Zsidók története” cím alatt kiadott könyvének 217. oldalán azt írja Káróról, hogy „az a gyakorlati vallásos életre még most is érvényesnek elismert codexet szerkesztett.” Pedig ez az ember nem volt ám olyan ám ha-árec alak, a „föld népéből” való tudatlan ember! Lehet, hogy még nem tudott annyit, mint némelyik bácskai rabbi, de ezt meg lehet neki az egyszerű boesátani. Es dr. Kohn Sámuel, ki a Pallas Nagy Lexikon hasábjain a Schulchan A.-ról azt mondja: „hogy az a zsidók rendszeres törvény és szertartáskönyve” — ez se volt valami sötét gój! Ezek a jó rabbik és tudósok csak tudták, hogy mi kötelező törvénykönyv és mi nem. Ha privát emberek vagy községek egyes konkrét esetekben *elvileg vitás kérdésben* a rabbikhoz, különösen az orthodox rabbikhoz fordulnak, ezek pedig tulsúlyban vannak, a rabbik csaknem kivétel nélkül a *Schulchan Aruch* alapján szoktak dönteni. Vannak a zsidóknak törvényszerű szokásaik, melyek kizárólag csak a Schulchan A.-ban vannak előírva pl., mikor a vőlegény a menyasszony ujjára huzza a gyűrűt, ezt mondja: „Ezen gyűrű által légy velem eljegyezve *Mózes és Izrael törvénye szerint!*” s ez a hely nincs meg másutt, csak a Schulchan Aruchban!! (Eben haezer 27, 1. Haga.) Hozhatnék fel még igen sok bizonyítékot és nem frázist, mint a főrabbi ur szokta, a Schulchan Aruch érvényére vonatkozólag, de talán felesleges. Rabbi ur tudja, hogy mi az *összszidóság legnagyobb részének* szemében a Schulchan A., de ismét nem akar tudni, mert érdeke most így kívánja. Ez az ember — láthatja az olvasó közönség — amilyen

„elhamarkodó” állításaiban, olyan „merész” a tagadásban.

Egyéb kirohanásain kívül főrabbi ur még igen naív mondásokat is megkoekázott. Azt írja: „Ha felsorolnók a szép, gyakran az evangéliumi tanokkal (?) még a szavakban is megegyező tanokat és amugy *mellékesen* megjegyeznök, hogy helytelen részletek is vannak benne, egészen más véleményt alkothatnánk a talmudról.” Lám, milyen okos a rabbi ur. En hozzam fel a talmudi szép helyeket, s mondjam, hogy milyen pompás könyv az a talmud! Rabbi ur On nem tudja megítélni a mi vitánkat a kalocsai rabbiival. Ha tudná ilyent nem írta. A kalocsai rabbi először még azt is letagadta, hogy jóadag faji hiúság is van a talmud soraiban s épen ezen boszantó tagadás miatt *voltam kénytelen felhozni pár idézetet*, hogy végre belássa a talmud vagy Sch. A. tisztogatásának szükségességét! És ha ő ezt elismerte volna, azonnal megszűnt volna minden vita. *Okosan gondolkozó ember láthatta a vita folyamán*, hogy én az egész talmud szellemét nem ítélem el s mindig azt irtam: *tartsák meg a zsidók a talmudot, de saját jól felfogott érdekében tisztogassák meg.* En em akartam a talmudot „csuffá tenni”, a ki ilyent ír, alaptalanul gyanusít s az egész vita fölött nincs helyes áttekintése. És ha akkor még avval áll elő „ehhez még nem kell négy évig keleti nyelveket tanulni” érveinek teljes hiányáról tesz tanulságot. És hát talán doktor rabbiknak kell lennünk, hogy kisüssük a talmud keletkezésének *évezredét?* vagy hogy „*felfedezett* katolicizmust és *felfedezett* lutheranizmust” írjunk?

Rabbi ur nagyot téved, mikor azt hiszi, hogy a talmudnak csak egy-két kifogásolható helye van. Aránytalanul sok van! Körülbelül egyharmada szép, kifogástalan, egy harmada szerény véleményem szerint mint, kompromittáló rész egyszerűen *kidobandó volna*, egy harmadáról ne is szóljunk. Ez a rabbiknak értéktelen fecsegése, képtelen mesék és viták gyűjteménye. Csak egy példát! A Beccáról vagyis tojásról elnevezett szakaszban a rabbik legkiválóbbjai azon vitatkoznak, hogy szabad-e megenni azt a tojást, melyet a tyúk szombatban vagy ünneppanpon tojt. A vita eredménye az, hogy Sammáj rabbi iskolája szerint meg szabad enni, a híres neves Hillel iskolája szerint pedig nem. Ezek mellett az u. n. imént említett kompromittáló részek mellett olyan egyszerűen átsurranni nem szabad; hisz ezek nagyon alkalmasak arra, hogy a talmudi alapon álló zsidósággal szemben a kereszténység valami sok bizalommal ne viseltessék. A zsidóságot és kereszténységet törvénykönyveik tekintetében rabbi ur ne hasonlítgassa össze. Eg és föld! Aztán nálunk határozottan ki van mondva, mit kell elfogadnunk, hinnünk és megtartanunk; nálunk van feltétlen tekintély — önöknél rabbinikus „mixtum compositum”, melyre már egyszer a tisztogatás nagyon ráférne. Egyébként Stein L. rabbi („Die Schrift des Lebens” Strassburg 1877.) maga mondja: „*Sajnos, azt kell állítanunk, hogy abból, a mit a talmud az írott mózesi törvény szükséges magyarázatának állít, igen sok ártalmas emberi rendeletnek bizonyul s a mi vallásunk fényét nagyon elhomályosítja.*” Nem én teszem csuffá az önök törvénykönyvét! Maga a talmud homályosítja el a vallás fényét, kivetendő részével s ezt egy legalább olyan okos rabbi írja, mint a milyen okos Singer ur!

Jézus és a kananei asszony esetét most már csakugyan ejtse el rabbi ur. Igaz, menetegeti is magát ennek a helynek multkori felhozásáért, de azért kiharználja arra, hogy a zsidóknak a keresztényekkel szemben gyakorolt jótékonyágához átmenetet, hidat teremtsen. Mi keresztények Jézus és a rabbik jótékonyágának ilyen összehasonlításán csak mosolyogni tudunk. Egyébként én nem tagadom, mit a főrabbi ur ír, hogy a zsidók jót is tesznek a keresztényekkel, baráti viszonyban élnek velük s *még ajándékot is küldenek nekik.* De tudja, rabbi ur, ennél az ajándékküldésnél mindig előttem áll a Schulchan A. egy paragrafusa. Azt gondolom magamban: Ken dos, tudom én ezt az ajándékküldést! Kommentár nélkül leközlöm e helyet. Rabbi ur, ha fejetetejére áll, akkor sem

birja letagadni. Hogy hogyan magyarázza, avval én már nem törődöm.

Jore dea 148,5 és 12 Haga így hangzik: „Tilos az akumoknak ajándékot küldeni az ő ünneppanpaikon, ha csak nem tudja az ember, hogy nem hisznek bálványokban és nem szolgálnak azoknak.” „Ennélfogva, ha egy városba ér az ember s látja, hogy az akumok örülnek az ő *ünneppanpaikon*, az ember örüljön velük; de csak azért, hogy az ellenségeskedést kikerülje, mert egyébként az képmutatás. De aki lelkiüdvével törődik, tartózkodjék a velük való örvendezéstől, ha t. i. megteheti anélkül, hogy haragjukat magára vonná. Így manapság is (t. i. a 16. századtól kezdve Nyugateurópában ha egy) akumnak az ember ajándékot akar küldeni a karácsony utáni nyolcadik napon melyet ujévnek neveznek, az ajándékot az ember, ha csak lehet, előtte való este küldje, meri szerencsés előjelnek tekintik, ha ezen *ünnepen* ajándékot kapnak.” (Karácsony = nital, natalis, 12 szabadkai főrabbi sem disputálhatja le, hogy itt az akumok keresztényeket jelentenek!) Ime, így fest az ajándékküldés a Sch. A.-ban!

A B. N. tegnapi számában közlötték ez volna feleletem. Olvasó közönségünk ismét láthatta, hogy a főrabbi ur szokása szerint nagyokat mondott, semmit nem bizonyított, erőlködése frázisdobálás, szalmacsepelés volt.

Tudomásom szerint a főrabbi ur most már a személyes támadásokkal végezve a leközlött talmudvitához *tárgyilag*os megjegyzéseket kíván tenni s ezek közzétételére a Bácskai Napló hasábjait tiszteli meg. Nagyon szép lesz. Magam is kíváncsi vagyok, hogyan védi meg azt, amit a kalocsai rabbi hiába védett. Természetesen a választ meg fogja kapni ugyanezen lapban, de remélem az ellen sem lesz kifogása, ha én a válaszomat a B. Hirlapba is beküldöm. Főrabbi ur talán azon lesz, hogy a méltányosság elvénél fogva cikkeimet ott is bevegység. Nagyon kérem a főrabbi urat, vegye tekintetbe, hogy a Kalocsai Néplapban az eredeti vita alkalmával *kötött marsrutával* hadakoztunk; csak annak a megvitatása volt megengedve a szerkesztő által: vajjon benne van-e ez vagy az a hely a talmudban illetve Schulchan A.-ban, s rászorolnak-e ezen könyvek a tisztogatásra. Rabbi ur szintén tartsa ezt szeméi előtt s mindig a *tárgynál* legyen kegyes maradni! Azt elgondolhatja, hogy az eredeti vitában több argumentum ad hominem volt pro és kontra kölesönösen; tehát ilyeneket, melyeket szabadkai viszonyok között egy a kalocsai rabbi, mint magam is másképp irtunk volna, se ellenem ki ne használjon, se a kalocsai rabbi hátrányára ne fordítson. Velem szemben az igazságosság, vele szemben mint kívülálló féllal szemben a méltányosság kívánja ezt. A tárgyhöz, tehát a talmudhoz és Sch. A.-hoz nem tartozó dolgokat ne hozzon fel. Ha mégis közölni akar ilyeneket, közölje a vita után vagy közölje más lapban és küldje be nekem is bármikor a válasz céljából; rendelkezésére állok. — Olyan dolgokat, amiket a kalocsai rabbi felhozott, vagy pláne elcsépelet, ne hozzon fel. Nyíltan és világosan beszéljen — olyan feleletet is kap. A mit én soha nem tagadtam, olyannal ne vádaskodjék és azt a módszert, melyet eddig On is, a kalocsai rabbi is követett, ne használja! Értem a szépség tapasz alkalmazásának különleges módszerét; erről Stern J. rabbi „Lichtstrahlen aus dem Talmud” (Leipzig) már megmondotta: „már gyakran nyilatkoztunk ama tagkargatási módszer és szépitgetés ellen, mely a zsidó publicisztikában divatos lett!” — Ha ezek tekintetbe vételével, kitudja mutatni, hogy idézeteim nincsenek meg szent könyvekben s a szent könyvek javítása zsidók érdekében nem kívánatos — erre kíváncsi a mi közönségünk, — akkor én leszek az első, aki Singer urnak gratulálok.

Miért mer minden jöttment packázni velünk, többségben levő, magyar katolikusokkal? Mert nincs erős sajtónk. Ha nincs, hát legyen! Lesz, csak lépjenek be mindnyájan a
KATH. SAJTÓEGYESÜLETBE

Férj: En? Dehogyan nem. Sőt. Nagyon. (megüleli leányát, félre) Muki fucses? akkor minden a régiben marad. (fenn, ingerkedve) De azért mégis fiu lesz.

Feleség: (dacosan) Nem. Leány.

Elleste: **Bittermann Jenő.**

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Büntető főtárgyalások.** A szabadkai kir. büntető törvényszék által főtárgyalásra a következő bűnügyek tüzetek ki:

Április 21-én: Milánkovics István súlyos testi sértés büntette, Adamkovics Jakab gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége, Vörös János és társa hatóság elleni erőszak büntette.

Április hó 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29-én: Wagner Sándor és társa család, magánokirathamítás büntette.

Elsőrendű

terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesül, s mint ilyen a francia pezsgőket pótolni van hivatva.

KAPHATÓ: 256-59-22

minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

SZINHÁZ.

Az elmúlt szini évad.

Farkas Ferenc dr. új társulata ma kezdi meg az előadásait a városi színházban. A tanács engedélye alapján tíz napon át tart előadásokat, hogy közönségünk ezek alatt megismerhesse a jövő évad színészeit. Kíváncsian várják az új előadókat. A közönségnek önálló véleménymondásra képes része nem a szóbeszéd és a más városokból jövő híresztelések alapján ítélkezik, hanem személyes tapasztalásból akarja méríteni meggyőződését. Ha Farkas Ferencnek ez új társulata legalább arra a szintjára helyezkedik, melyen a lefolyt évad előadásai lefolytak, a szabadkai közönség bizonyára meg lesz vele elégedve. Az elfogulatlan közönséget értjük e sorainkkal, mert azokat, kiket ítéletmondásunkban ellenszenv, neheztelés, vagy önző érdekek vezérlelnek, véleményadásra nem tekintjük jogosultaknak, bárha véleményüket sajtó útján is szeretnék a közönségre erőszakolni, s úgy akarnának feltűnni, mint a közvélemény hűségese ki-fejezői.

Azok, kik a lefolyt szini évad művészi menetét kifogásolták, sokszor tévedtek. A mult emlékeit megnagyítja az idő. Azok a színészek, kiket régebben láttunk a színpadokon, mindig nagyobb szerű művészeknek tűnnek fel, mint a jelenlevők. Valami misztikus fátyol borítja a mult idők alakítóit a laikus néző előtt, kik a jelenlevők minden mozdulatában a régiekét keresik, s ha azo-

kat nem találják, elégedetlenkednek. Az újabb alakító egyéni sajátosságait és kiválóságait már nehezebben veszik észre s innen van, hogy egyes jóhiszemű nézők is többre tartották az előző szintársulatok művészi értékét a mult szini évadénál. Pedig Farkas társulatát már az esetben is előnyben kell részesítenünk a régebbi igazgatók társulatával szemben, ha a tehetségek erejét fizetések szerint mérjük. A legtöbb szerepkör betöltője nagyobb fizetésű volt Farkas Ferencnél, mint Pesti Iháznál, sőt a szubrett és a baritonista majd kétszerannyi fizetést kapott az idén, mint a pár év előtteiek. A nagyobb fizetésért pedig nagyobb művészetet is követelhetett az igazgató.

Hogy többet ne említsünk, régebben állandó volt színpadunkon a tenoristahiány, melyen úgy iparkodtak segíteni, hogy az egy két hanggal mélyebbre állított tenorszerpeket a baritonista Falussival énekellették. Az idén két tenoristánk is volt: az öreg Kozma és a fiatal Sólyom. Különösen ez utóbbinak szép, csengő, tiszta hangja jogositott szép reményekre, úgy, hogy ha az éneklésbe jobban belészokik s játéka kerekdeddé, szabotossá válik, kiváló tenoristává nőheti ki magát. Ezek a hiányok pedig természetesen pótlódnak idővel, mert a folytonos gyakorlat mindinkább csiszolja a tehetséget, különösen az intelligens művésznél.

A társulat baritonistája az idén kiváló erő volt. B. Szabó József igazi művészember a szó nemes értelmében. Hangja lágy, simulékony, nagy terjedelmű s különösen a fekvésekben behelgő fekvésű, iskolája kifogástalan s játéka elsőrendű. Egész fellépésén meglátszik, hogy fővárosi színpadról jött hozzánk, ahol szintén elsőrangú szerepköröket töltött be. Mellette, mint népszínmű-énekesek, Cseh Ferenc és Marton Mihály szerepeiket, kik a kar tagjai voltak ugyan, de fontosabb szerepekben is megállottak helyüket.

A női énekesek közül Ruzsinszky Ilona nagyterjedelmű, tiszta erős hangjával tűnt ki. Aradi Aranka pedig, ki kedvence volt a színházlátogatóknak, énekeivel és játékaival egyaránt. Szalontai Ferike diszkrét játékaival, Mezei Margit pedig kivált a Varázskeringő Franci szerepével aratott nagy sikert, melynél jobb alakításban ez a szerep sem a bécsi sem a budapesti bemutatókon nem került színre.

A drámai személyzet közül Könyves Jenőt Pesti Iháznál is láttuk. Erős az alakító képessége, de néha kedvetlenül és színtelenül játszott. Virányi fokozatosan fejlődött, s most amikor kinötte magát a tehetsége, Szegedre szerződötték. A legkiválóbb művész volt valamennyiük között Bogyó Zsiga, ki minden szerepét érett megfontolással után játszotta el. Szerepeibe belemélyedt, s azt az alakot állította színre élethűen, kit a szerző szándékolt. Sajnos, e tekintetben sokszor ellentéte volt Nagy Imrének, ki úgy látszik nem fordít elég gondot szerepeire, mert kevés kivétellel nem a szerző alakját, hanem mindig az egy és ugyanazon Nagy Imrét láttuk fellépőiben. A közönség azért szerette őt és sokat tapsolt mókáinak. Szilgyethy Andor már igen sokoldalú és kiváló alakítást produkált, különösen a Varázskeringőben, a Bákirálynőben és az Orpheus a pokolban című operettben. Igen jó volt szerepeiben Déssi is, akit hosszabb időn át is szívesen láttunk volna színpadunkon. A női szereplők közül Markovits Margit a drámai szubrett, Tóth Ilona a hősnő és Váradil Ilona a naiva voltak elsőrangú erők. Ezek a szini erők sok estén át olyan összjátékot mutattak be, hogy megakadt a bíráló tollak éle és elismeréssel volt kénytelen adózni művészetüknek.

A figyelmes szemlélő más jó tulajdonságot is vehetett észre Farkas igazgatása alatt, mi bizonyítéka volt a társulatában uralkodó erős fegyelmességnek. A régebbi színigazgatók alatt sok színész nem a hallgatóság tömegének játszott, hanem egyes kiválasztott alaknak, kikkel közelebbi ismeretségben volt. A színpadról való lemosolygás, az ismerősökkel való kacérokodás

pár év előtt napirenden volt a színházban és méltán bosszantotta a közönséget, míg a lefolyt év alatt ennek nyomát se láttuk, hanem igenis vettük észre a művészi szellem erősödését, növekedését, s a ledérebb szövegű darabokban is a diszkrét játékot, mely kevésbbé sértette a jóízűt, s épp ezért az őszinte és igazságos kritika a lefolyt szini évadban meg lehetett elégedve dr. Farkas igazgatói működésével.

Minden hölgy csak egyszer tesz kísérletet, s meg fog győződni az Illés-féle

LILÍOM-TEJCRÉM

szépitő, ifjító és frissítő csodás hatásáról, melyet nemcsak a szabadkai, hanem a bel- és külföldi magasrangú hölgyek és művésznők is a legjobb és legbiztosabb arcpótló szernek ismertek el. Ara 1 korona. **Lilliom-tejzappan 90 fill.** Kapható az egyedüli **Ifj. ILLÉS ANTAL** készítőnél: „Vörös kereszt” gyógyszerárában a főposta átellenében Szabadkán, Népbankpalota. 321-6

Törvényesen védve.

REGÉNY.

AZ ANTIKRISZTUS CSODÁJA.

Fordítja: **Körmöczy Ernő.**

107

Még csak kimérni, kiegyenlíteni sem kell előre a vonalat. Diamante mellett megkezdik a földhányást, ducolást meg a sínrakást, s így huzódnak lassan-lassan Catania felé. Csak neki lássanak egyszer, nő az akár magától is.

Don Ferrante nem hagyott valami jelentékenyebb vagyont hátra, de szerencsére még életében íratott a felesége nevére egy jó nagy darab látvatakart pusztaságot. Giovanni meg Carmelo mester itt kezdik meg az építést.

E pillanatban száz lírájuk volt csupán, de a csoda valami szent lelkesedéssel, s bizalommal töltötte el őket.

De hát micsoda vasut is lesz, édes, jó Istenem, micsoda vasut!

Világtalan énekesek bocsátják ki a részvényeket, a szentkép adja az engedményt, s a vállalat mérnöke, Donna Eliza, az öreg boltosasszony.

VIII.

A Jettatore.

Cataniában élt ezelőtt egy férfi, „a bübajos, ki szemmel tudott megverni másokat,” egy Jettatore. A legveszedelmesebb, legrettegettebb Jettatore Sicilia földjén. Aki csak megpillantotta az utcán, tudhatta előre, hogy aznap valami baj fogja érni. A háziasszonynak szent, hogy odaégett étele, vagy szét-pattant a legszebbik edénye. De a férfiak sem jártak jobban. Hol a szél kapta le kalapjukat a sárba, majd a kapukulesot vesztették el, vagy bankárjuk mondta fel hirtelen a hitelt.

A Jettatore legtöbbször magas, szikár ember, zöldbejátszó macskaszemekkel, s vékony kampós orral.

A jó Isten, úgy látszik, ismertetőjelül adta arcukra azt a félelmes vércseorrt.

De hát minden szabály alól van kivétel. Ez a mi Jettatorenk alacsony ember, orra meg olyan akár szent Mihályé.

Innen megmagyarázható aztán, hogy ez még több kellemetlenséget, zűr-zavart okozott, mint bármelyik más Jettatore. Vagy nem-e gyakrabban szurja meg kezünket, a rózsza tövisre, mint a csalán csipkézett levele?

Mig a Jettatore gyermekeveit éli, addig csak jól megy dolga. Szerető, jó édesanyja dédelgeti, melengeti, ki ügyet sem vet megrottó szemére. Nem gondol bosszorkányságra, ha a tü mindannyiszor beszalad is ujáiba, valahányszor fia a varrógepi közelébe jó. Nem átalja csókjaival halmozni el. A házban egymást éri a nyavalya, a cselédek sietnek felmondani, az ismerősök messzire elkerülik, s ő még sem vesz észre semmit.

(Folyt. köv.)

FŐVÁROSI ORFEUM
 az Otthon kávéházban.
 Ma és a következő napokon
 egy elsőrendű erőkből összeállított

Orfeum-Társaság
 fényes előadást

rendez.

Belépti-díj

Kezdeté 8 és fél órakor.

Tisztelettel az Igazgatóság.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári lényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férőruhához (Kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
legendó, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20 — K.-ért, szintúgy felöltőszövetet, turistalódent, seiyem-kamgarni stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek.

Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.

Mintához, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

Figyelem!

Aki bármilyen ingó vagy ingatlant eladni vagy bérbeadni, venni vagy bérbe venni szándékozik, valamint

pénzkölcsönt

felvenni és adósságokat konvertálni, továbbá magán egyénekről vagy cégekről és vállalkozókról

hiteltudósítást

(információt)

beszerezni, továbbá tűz-, jég- és élet-

biztosításokat

kötni,

hirdetéseket

hírlapok, folyóiratok és naptárakba feladni,

cimeket

iratni,

fuvarleveleket

díjtöbblet vagy késedelmi kártérítés meg-reklamálása végett felülvizsgáltatni kíván és végül

pénzbeszedéseket

(inkasszót)

behajtani, az forduljon kizárólag:

az Általános Forgalmi és

Hiteltudósító intézet

törvényszéki bejegyzett céghez

VII. kör, Battyhány-utca, a gőzfürdővel szemben,

:: (Tulajdonos: Malusev Sándor.) ::

ahol mindennemű megrendelés és megbízás a legbiztosabban és legszigorubb titoktartás mellett eszközöltetik.

92-172

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a Kállay Albert-utcaiban f. évi április hó 19-ével

OLYMPIA

(mozgófénykép) színházamat megnyitom,

amelyben naponként változatos műsorral előadást fogok tartani.

Részletes programmal annak idején fogok szolgálni.

Kérve a n. é. közönség becses támogatását, maradok

kiváló tisztelettel 339-9-9

Tumbász Marián

Olympia-színház tulajdonosa.

Lapunk kiadóhivatalában

kapható

keresztényszociális röpiratok:

A szociáldemokrácia. Képek a szociáldemokrata szentek életéből. Irta: dr. Nagy János. Kétféle mutatja be azokat a képeket, melyeket a vezér urak rajzoltak egymásról. 1 darab 6 fillér, 10 darab 50 fillér, 100 darab 4 korona.

A keresztény szocializmusról.

Irta: Benyáos István. Ara 60 fillér.

Mit kell tudnunk. Irta Szalánczy A. Kérdésekben és feleletekben adja a szocializmus elemi ismereteit és részletes utasítást egyetelalakításhoz. Ara 10 fillér.

Le az álarccal. Irta Haller István. Kérdés- és feleletformában letárgyalja az összes szociáldemokrata hazugságokat, vezéreiknek saját szavait idézve. Ara 20 fillér.

Korunk sebe és a nyomor vámszedői. Irta Huszár Károly. A szociáldemokrata program rövid, csattanós cáfolata és a szociáldemokrata vezérek leleplezése. Ara 30 fill.

Zsidóméreg. Irta Huszár Károly. A Talmud népies ismertetése eredeti idézetekkel. Ara 30 fillér.

Kereskedők

részére szükséges pénztári bárcák 100 lappal, számozva és fűzve 100 darab 16 kor.

Jegyzékek

céglírat nélkül 100 darabonként 30 fillérért kap-
 hatók a ::

Szabadkai Nyomda-
 és

Hírlapkiadó-vállalat
 mint szövetkezetnél
 IV., Rákóczi-utca 20.

Rétay és Benedek

oltáregyleti szállítók

egyházi műiparintézet

Budapest, IV. ker., Váci-utca 59.

Miseruhák, zászlók, lobogók, oltárfelszerelvények, csillárok, keresztúti és oltárképek, valamint mindennemű templom- és kápolna-berendezések előállítására.

Műintézetünk vállalkozik a templomok teljes belső megújítására, stíluszerű kifestésre, az oltárok stb. renoválására és aranyozására kedvező feltételek mellett.

Készít stílusos oltárokat, szószék, gyónószékek és domborművű stációképeket.

Árjegyzéket, költségvetést, mintákat és terve rajzokat készséggel küldünk. 261-14

„Gépész”

című műszaki lap az egyedüli, mely hivatásosan foglalkozik a gépészek társadalmi helyzetével és ingyenes közvetítésével, melynek előfizetési ára egész évre 4 korona, félévre 2 korona 10 fillér. A gépész és kazánfűtői vizsgára előkészítő kézikönyv 2 korona 85 fillér. Kazánfűtői és összes gépészeti vizsgákra előkészítő kézikönyv 130 rajzzal 300 oldal 4 kor. 50 fillér. Villamossági káté villanycsengők és telefonkezeléséről 5 korona 50 fillér. Aratógépek szerkezete és kezelése 1 korona 85 fillér. 1908. évi gépészeti zsebnaptár, mely a gépészeti tudnivalók tárháza 1 korona 35 fillér.

Gépész kiadóhivatalában:

Szeghalom.

A MI IGAZ HITÜNK.

Irta: Hiersch Ágoston.

Ez a munka az óriási német katolikus irodalomban is jelentős helyet vívott ki magának, s Körnöczy Ernő zamatos szép magyar nyelvű fordításban méltó arra, hogy a mi litteraturánkban is tért hódítson. — S mit foglal magában a könyv? Mikor olvassuk, úgy érezzük magunkat, mintha angyal szárnyak emelnének a magasba, a honnan egy pillantással áttekinthetjük mindazt, mi szent hitünkben foglalva van. Méltó, hogy helyt találjon minden katolikus könyveit közt, legyen az ifjú vagy felnőtt.

Ára fűzve 40 fillér, egész vászonba kötve 70 fillér.

Megrendelhető:

a Szabadkai Nyomda- és Hírlapkiadó-vállalat mint szövetkezetnél Szabadkán.

WEISZ JÁNOS ANTAL

villany-, gáz- és vízvezeték-felszerelési műhelye és üzlete
SZABADKAN, Eötvös-utca, Csillag-ház.

Villanyfelszerelési cikkek.
Vízvezeték-, fürdő- és kloset-berendezések.
Költségvetés ingyen. ➡ ➡ Gyári árak.

17-45

Kereset bárki részére!

Házi munkások keres-
tetnek gyors kötőgépe-
inken való kötésre.
Távolság nem határoz,
mi eladjuk a kötött
munkát. 180-24

Thos. H. Whittick és Tsa

Prága, Franzens-Kai No 6-708.

Hirdetéseket

jutányos áron felvesz
lapunk kiadóhivatala

Rákóczi-utca 20. szám.

Palicsfürdőn

egy szilárd anyagból épült új villa
5 kapa telekkel, melynek fele park,
fele szőlő **szabad kézből eladó.**
1000 frt készpénz elég.

III. kör, Zimonyi-uton

bármilyen iparvállalatnak vagy be-
szálló **vendéglőnek** megfelelő
➡ **ház** ➡ más vállalat miatt
szabad kézből előnyös feltételek
mellett **eladó.**

VI. körben, Vöröskereszt-utcában
az ovoda mellett 354-6-3

➡ **egy ház** ➡
nagy udvarral **eladó.**

Bővebbet **Malusev Sándor** irodája
Szabadka, edény-piac.

Papi ruhák.

Van szerencsém a nagyságos és fő-
tisztelendő papság becses tudására hozni,
hogy az őszi és téli idényre való fekete,
szintartó papi szöveteim megérkeztek s azo-
kat üzletemben nagy választékban raktáron
tartom s igyekszem úgy mint eddig, ezen-
tul is megrendelőimnek teljes bizalmát és
megelégedését kiérdemelni.

Vidéki megrendelésnél elég egy minta
reverenda vagy ruha beküldése is; kivá-
natra azonban *saját költségemen* a helyszínére
személyesen kiutazom.

Templomi miseruhák elkészítését, vala-
mint azok javítását is jutányos árban el-
vállalom.

Üzlet: Nemzeti Casinó épülete mellett
levő *Balog György-féle ház*. Vesselényi-ut.

Hadnagy István,

papi és polgári szabó.

195-55

Vasbeton és Rabczmunka vállalkozók.

Sürgőnycim: VASBETON UDVAR.

Arany érem és díszoklevél.

Morvai Antal és Novák Mihály

motor erőre berendezett márvány-, mozaik- és cementárú-gyárunk

Tűzbiztos falak, mennyezet-szerkezetek vassod-
rony-betéttel ugynevezett vasbeton, boltozatok,
tetők, templomboltozatok, padlózatok stb. elő-
állítására rendszere szerint.

RABITZ-MUNKÁK.

Elvállal beton-csatornázást, betonirozást, nedves
falak szárazzá tételét, gránit teraszt.

CEMENTCSŐVEK.

Keramik és metlachi lapok.

SZABADKÁN,

a vasuti indóházzal

:: szemben. ::

TELEFON-SZÁM: 238.

Alapított 1890.

Előállít szökőkutakat, fürdőkádakat, víztartók
és vizezőket portland-cementből.

Raktár mindennemű műcemet-lapokból 1-6
szinben, márvány-, mozaik- és gránit-
lapokból.

KŐAGYAGCSŐVEK.

Portland-cement és hidraulikus mész
nagyban és kicsinyben.

320-80-19

➡ **VAKOLATI KŐPOR.** ➡

Üzlet megnagyobbítás.

Van szerencsém értesíteni az érdeklődő vevő- és gazdaközön-
séget, hogy

szi gyártó-üzletemet

megnagyobbítottam s állandó nagy raktárt tartok minden fajta
kocsizó és nyerges lószerszámokból úgy, hogy
100 ló minden pillanat-
ban felszerelhető.

Megrendelések gyors és ju-
tányos áron a legjobb
anyagból készülnek el.

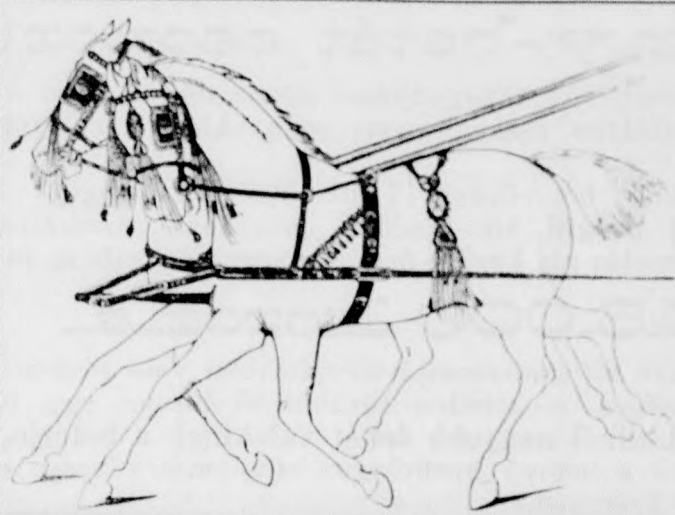
Bármily nálam rendelt áru-
ért több évi jótállást
vállalok.

Kivánatra képes árjegyzék
ingyen és bérmentve küldetik.

Tisztelettel

Andrássy György

Teréz-tér 83., saját ház.

Üzlet-áthelyezés.

Alulírott tisztelettel értesitem az
igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű
közönséget, hogy a III. kör, Zimonyi-
ut 158. szám alatt levő

vegyes-kereskedésemet

átellenébe, Malagurszky Lukács ur
házába helyezem át.

Minden törekvésem oda irányul,
ahogy mindig, úgy ezentul is az igen
tisztelt vevőimet minden tekintetben
teljes megelégedésére kielégítem.

Áthelyezés 1908. évi július hó 1-én.

A nagyérdemű közönség szíves
pártfogásába magamat ajánlva, vagyok

tisztelettel

BUKVITS JÓZSEF

vegyeskereskedő. 368-2-2

Szőlőoltványokat

szállít, faj-
tisztaságért
jótállva leg-
dusabb választékban a már évek óta első-
nek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep
tulajdonos: CASPARI FRIGYES,
Medgyes 46. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország
minden részéből érkezett elismerő le-
velek, ennél fogva minden szőlőbirtokos
megrendelésének megtétele előtt az ismer-
ős személyiségektől úgy szó, mint írás-
belileg bizonyosságot szerezhet magának
fenti szőlőtelep feltétlen megbiz-
hatóságáról. 126-47-41

Fényképezési műterem áthelyezés.

A legmodernebb fényképező műterem

Piétsch Ferenc

uj műterme a Czorda Bódogh-
és Kossuth-utcák sarkán, a
Merkur-Bank szomszédságában,
saját ház. — A Dominus-féle házban (Kossuth-utca) volt alkalmatlan műtermet
uj, a legjobb s művészi fényképezéshez szükséges világítással bíró műteremmel
cseréltem föl annak a tudatában, hogy végre Szabadkán e téren is tökéleteset kell
elérni s nyújtani. A műterem sötét megvilágítása helyett verőfényes megvilágítás-
ban készülnek uj műtermemben a képek. E megvilágítás az arenak élénkebb kife-
jezést, az idomoknak teljességet, a képnek művészi kivitelét biztosít. — Uj műter-
mem, melyet nagy befektetéssel építettem saját házamban, a réginél nem esik
messzebb, az utca kényelmesebb, mert nem kell udvaron végig barangolni. E ház-
ban csak a műterem van, kíváncsi tekintetek nem alkalmatlankodnak. — Bár
eddig is élveztem a n. é. közönség becses pártfogását, uj műtermem megnyitása
alkalmával, utalva e műterem egyedül álló előnyeire, a pártfogást tisztelettel kérem.
Uj műtermem már ma megnyitott a Czorda Bódogh-utcai saját házamban.

Piétsch Ferenc uj, művésziesen tökéletes fényképező
műterme Czorda Bódogh- és Kossuth-utcák sarkán, a
Merkur-Bank szomszédságában, saját ház. — Kirakat az
egész utcában egészen a műteremig. 364-73-6

Keresztény cégek.

Pártoljuk a keresztény kisiparosokat és kereskedőket.

Abrasich Mihály

bádogos. Szabadka, I., Kazinczy-utca 83.

Dániel A. József

eserépkályharaktára. Szabadka, VI.,
Harmat-utca 275. Telefonszám 148.

Fekete, Ivandékits és Társai

kézmű- és divatáru kereskedése.
Szabadka, VII., Szt-István-tér 10. Telefon-
szám 371. Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Filoy Jenő

könyv- és papirkereskedő. Szabadka,
I., Damjanich-utca 106.

Fimpl István

cukrász. Szabadka, VI., Deák-utca 3.
Telefonszám 206.

Fierst István

cukrász. Szabadka, I., Eötvös-utca 85.
Telefonszám 381.

Fuschek Mária

virágkereskedő. Szabadka, I., Egressy-
utca 23. szám.

Gálik János

bádogosmester. Szabadka, VIII. kör,
Kossuth-utca 1.

Kovács Béla és Társa

varrógép- és kerékpár-kereske-
dése. Szabadka, Kazinczy-utca.

Kövecz Erzsé

női kalapárus. Szabadka, VIII. kör,
Kossuth-utca 22.

Majláth Gergely

eserépkálya készítő. Szabadka, II.,
László-utca 387. Telefonszám 392.

Mészáros Gábor utódai Blaboly és Társa

vaskereskedő. Szabadka, VI., Deák-
utca 15. Telefonszám 72.

Milánkovics András

kézmű- és divatáru kereskedő.
Szabadka, VI., Deák-u. 18. Telefonsz. 377.

Milánkovics Simon

férflszabó. Szabadka, IV., Rákóczi-u. 22.

Szalay Gyula

esztergályos. Szabadka, I., Damjanich-u.

Szombathy Károly

fényképező. Szabadka, VI., Deák-u. 3.

Tumbász Ferenc

kézmű- és divatáru kereskedő.
Szabadka, VII., Szt-István-tér 358.

Turbók József és Társa

egyenruha készítő és polgári szabó.
Szabadka, VIII. Szt-István-tér 1.

„Alföldi Bank Részvénytársaság”

SZABADKA.

Felhívjuk a tisztelt közönség szives figyelmét az intézetünknel újabbar bevezetett

nyeremény-betét csoportokra

melyek nemcsak az okszerű takarékosagra és tőkegyűjtésre alkalmasak, hanem a betevőknek rendkívüli kedvezményeket nyújtanak a tekintélyes összegű nyereményekkel kecsgetető sorsjátékban leendő részvétel által.

Ezen célra átengedjük a tisztelt betevőknek 17 drb. különféle sorsjegy összes nyeremény huzásait **minden külön díj és költség nélkül**, kik betétek arányában résztvesznek ezen sorsjegyeknek évenként tartandó 43 huzásban kisorsolás alá kerülő összes nyereményeiben, melyeknek évi főösszege

8,745.000 korona.

Betétek már 1 koronától kezdve elfogadhatók, a sorsjátékban való részesedéshez azonban legalább 25 koronás betét (egy egység) szükséges: — minden további 25 korona egy további egységet jelent. **A betétek összege korlátozva nincs, minél nagyobb tehát valakinek a betétje, annál nagyobb részesedése a nyereményekben.** A betétek a betevő kizárólagos tulajdonát képezik, rendszeren kamatoznak és azokért az intézet összes vagyonával kezeskedik.

A nyeremények átengedéséről közjegyzői okmányt állítottunk ki és a nyeremények felosztása szintén közjegyző jelenlétében fog történni.

Vidékről küldendő betéteknél elegendő az első befizetés alkalmával a név és lakcim pontos közlése mellett annak bejelentése, hogy a küldött összeg nyeremény betétül kezelendő.

Egy házban sem szabad hiányozni az Alföldi Bank Részvény Társaság nyeremény betétkönyvének és az életbiztosítással egybekapcsolt takarékos könyvecskének, mert ezek képezik alapját a megelégedésnek és a gond nélküli jövőnek.

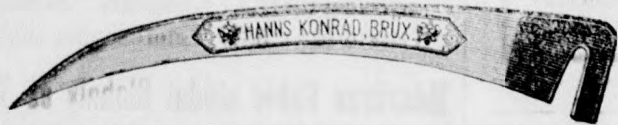
Részletes felvilágosítások az intézet helyiségeiben a hivatalos órák alatt nyerhetők bármely ügyben.

363-2-2

Tisztelettel

Alföldi Bank Részvénytársaság.

Olcso és jó a világszerte ismert Birkhahn ezüstacél kaszája

melyet nemcsak jó minőségeért, hanem könnyű kezelhetőségeért minden gazda előnybe részesít. Igaz, hogy sok oldalról olcsóbb kaszákat ajánlanak megvételre, de ezek úgy minőségileg, mint a könnyű kezelést illetően össze sem hasonlíthatók a kitüntetésekert nyert Bohémia ezüstacél kaszájával. Ezen kaszáról lelkiismerettel elmondható, hogy

„jó szerszám — könnyű és félmunka”.

Kasza hossza cm.	60	65	70	75	80	85	90	95	100
Ára darabonként K	1.40	1.45	1.55	1.65	1.75	1.85	1.95	2.00	2.15

Hosszabb kaszák arányosan drágábbak.

Kapható minden országban használatos alakban, minden darabért külön kezesség. Tessék árjegyzéket kérni. A kaszához való elsőrendű természetes köszörűkő 24 cm. hosszú, darabonként 30 fillér. Szabadalmazott kaszagyűrűk darabonként 25 fillér. Elsőrendű kaszaegyenestítő szerszámok üllő és kalapács, a legjobb acélból 2 korona. Elsőrendű ezüstacél sarló 80 fillér, 90 fillér, 1 korona vágási hosszúság szerint.

Meg nem felelőtt kieserélek, vagy a vételárat visszadom, épen ezért kockázat kizárva.

Elküldés kezességgel utánvétellel vagy a vételár előzetes beküldése mellett az ezüstacélkasza gyári-raktár által.

A cs. és kir. udvari szállító KONRAD HANNS által, szétküldési ház Brux 1320. sz. (Csehország).

Kérje gazdagon illusztrált árjegyzékemet, 3000-nél több ábrával, amelyet ingyen és franko küldünk. 361-10-2

A pécsi országos kiállításon legelső díjjal, állami arany éremmel kitüntetve.

Angster József és Fia orgona- és harmonium-gyár PÉCS.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű légnyomatu (pneomatikai) orgonáinkat igen jutányos árak mellett művészi kivitelben.

Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban (170 koronától 1000 koronáig).

Mindennemű javításokat, hangolásokat és átépítéseket olcsón vállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Alapított 1867. évben. 244-16

Légnyomatu és electro berendezések.

Tisztviselők figyelmébe!

Az országos magyar I. általános tisztviselőegylet kolozsvári képviselősege (Kolozsvár, Ferenc József-ut 7. sz.)

nyugdíjjogosult állami-, megyei és városi tisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak mindennemű egyleti ügyben, ugyszintén

törlesztési kölcsön ügyekben

díjmentes utbaigazítással és tanácsal szolgál.

Válaszbélyeg csatolandó.

42-78